31. Številka. V Ljubljani, v četrtek 6. februarja 1919. LII. leto.

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za kraje bivše Avstro-Ogrske:

celo leto skupaj naprej	K 60·—
pol leta „ „	„ 30·—
četrt leta „ „	„ 15·—
na mesec „ „	„ 5·50

za Nemčijo:

celo leto naprej . . . . K 65·—

za Ameriko in vse druge dežele:

celo leto naprej . . . . K 70·—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka. Upravništvo (spodaj, pritličje, levo). Knaflova ulica št. 5, telefon št. 90.

Izhaja vsak dan zvečer, izvzemši nedelje in praznike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 *mm* visok ter 54 *mm* širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 vin. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vinarjev. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošiljejo naročnino vedno po nakazilu. Na samo pismene naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.

„Narodna Tiskarna“ telefon št. 90.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani:

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej	K 58·—	četrt leta naprej	K 15·—
pol leta „	„ 29·—	na mesec „	K 5·—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se nevračajo.

Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v I. nadstr. levo), telefon št. 34

Naše stvari.

Ljubljana 6. febr. 1919.

Prilike v naši državi še niso urejene. Nemogoče je zahtevati, da bi bile. Zahtevati pa smemo, da se posveti primerna pažnja urejevanju. Čisto krivo je zahtevati, da mora ministrstvo v Beogradu ali pa katerakoli zemaljska ali deželna vlada čez noč ali pa v 14 dneh napraviti eldorado iz kaosa in pogorišča, ki nam ga je Avstrija zapustila. Najboljši vrtnar rabi dve leti predno napravi količkaj pošten vrtič mesto pušče. Nestrpneži bi pa radi videli, da bi vse, kar je v zvezi z državno uredbo in s socialnimi reformami, bilo dobro napravljeno od danes na jutri. Pri tem pa leta in poseda vse polno nezaposlene inteligence okrog.

Največji škodljivci so zabavljači. Čim večja je zmeda, tem več jih je, resnega dela se pa nikdo ne oprime. Samo jeden primer: Imel sem priliko razgovarjati se opetovano z nekaterimi hrvatskimi političarji iz Istre o ureditvi naših mej in o tem, kaj smemo in kaj moremo zahtevati. Ogromna večina njih je seveda z nami popolnoma istega mnenja toliko glede Trsta kakor glede Koroške. Naletel sem pa tudi na izjemo, na nekega gospoda, ki je vajen zelo energično nastopati pa tudi mnogokrat igrati vlogo političnega enfant terrible. V opetovanih debatah o Trstu in Celovcu je ta možakar govoril celo o slovenskem imperijalizmu, vsled katerega utegnejo biti vse naše zahteve pred entento diskretirane in se bodo morali Slovencem žrtvovati hrvatski interesi. Dobro vem, da nima Hrvatstvo s takimi ljudmi prav ničesar opraviti. Nikdo ne bo mogel izvajati iz zgorajšnjega resničnega primera nov spor med nami in Hrvati, toda slučaj tega političnega črvička je bilo treba omeniti, ker je tipičen. S svojim zabavljanjem je mož namreč zanesel med one, ki se v prvi vrsti aktivno zanimajo za propagando za naša neodrešena ozemlja, neko hladnost. Še mnogo več: Nemci imajo v Zagrebu precej dobre zveze, pa so bili kmalu — direktno ali pa potom klepeta — informirani o takšnih malih in nevažnih zakulisnih sitnostih. Kaj je posledica tega? Da trdijo sedaj, da so Hrvati in Srbi nasprotni Slovencem in da ne odobravajo naših teženj. Čez nekaj dni bodo italijanski listi pogreli to neumnost pred celim svetom.

Navedel bi lahko celo vrsto sličnih primerov. Nikdo ni brez podobnih ljudi, ki kvarijo nepremišljeno in brez slabega namena skupni nastop. Tako v Ljubljani, kakor v Zagrebu in dalje proti iztoku se moramo združevati vsi pozitivni delavci in resno pričeti z organiziranim pripravljalnim delom n. pr. za socijalno reformo, za zedinjenje ustave, za stvoritev enotne stranke, za skupno notranjo in zunanjo propagando in slično. Vladi moramo pomagati. Pojavi, kakor je zgorajšnji, morajo prenehati. Če kdo o kakršnikoli zahtevi misli, da gre predaleč, in če ni informiran, naj vpraša, pa bo dobil ne samo zgodovinska in gospodarska, ampak tudi statistična pojasnila, ki so potrebna. Isto velja o vseh drugih vprašanjih urejevanja. Ali bomo sedaj pozitivno delali ali pa nikoli.

K temu je treba dodati še pozitiven predlog ali bolje vprašanje: Ali bi ne bilo dobro, zediniti delo zagrebškega in ljubljanskega odbora za okupirano ozemlje v eno skupno organizacijo, ki bi v trajnem sporazumu zagrebške in ljubljanske sekcije vodila notranjo in zunanjo propagando? Verujte nam, da tega vprašanja nismo sprožili, ker se nam skomina po onem denarju, ki je preostal po Narodnem vijeću, ampak da nam gre edino in izključno za stvar. Skrajni čas je . . .

Naroden škandal.

Prejeli smo in objavljamo:

Za nas srečni izid svetovne vojne je povzročil, da imamo danes pri naših sodiščih slovensko uradovanje na znotraj in zunaj. V posledici tega se morajo pri naših sodiščih vlagati za slovenske in slovanske stranke vse vloge edino le v slovenskem jeziku. Ako bi kdo grešil zoper to načelo, vrniti mu je njegovo vlogo s pristavkom, da je nesposobna za uradno poslovanje.

Zoper to načelo greše še vedno nekateri na slovenskem ozemlju živeči odvetniki nemškega, oziroma precizneje izraženo nemškutarskega pokoljenja.

Tako je pri ljubljanskem deželnem sodišču vložil nek nemškutarski odvetnik za slovansko stranko celih sto pol obsegajočo vlogo v — nemškem jeziku. Seveda bo mož, ki zna prav dobro slovensko, ker je sin slovenskega očeta in slovenske matere, dobil nazaj svojo vlogo z zgoraj označenim pristavkom.

Gotovo je v postopanju tega moža, ki je menda prespal konec svetovne vojne, videti še one nezdrave ostanke nemške zagrizenosti in predrznosti, ki ste nas neomejeno tlačile v pokojni Avstriji.

Gotovo je tudi z vso odločnostjo obsojati tako predrzno in skrajno izzivajoče postopanje moža, ki je naš kruh na naših tleh. Ti nemškutarski gospodi bo treba prav jasno povedati, da ne pripada večknarodu gospodov, temveč k narodu — premagancev. Če bo hotela še dalje pri nas živeti in se še dalje mastiti ob našem kruhu, morala se bo uživeti v današnje čase in se ukloniti načelu: Če živiš v Rimu, živi po rimskih šegah.

Če je že početje tega nemškutarskega moža, tega moža, iz naroda premagancev vse obsodbe vredno, nimamo dovolj ostrih besed za nečuveno hudodelstvo moža slovenske narodnosti, ki se je zagrešil v isti pravdni zadevi pred deželnim sodiščem ljubljanskim.

Čuj in strmi slovenski svet!

Mož slovenske narodnosti, ki je še pred nedavnim igral v naši slovenski javnosti odločilno vlogo, je kot zastopnik slovenske stranke napravil v ti pravdi vlogo v — nemškem jeziku!!

To je zločin, ki kriči do neba, to je zločin, radi katerega mora ime tega hudodelca na sramotni oder. V vseh vprašanjih, kjer se gre za čast in pravice slovenskega naroda, ne smemo poznati nobenih ozirov. Zato tudi ne smemo zamolčati imena tega zločinca, ki se je na neodpustljiv način pregrešil zoper čast in pravice našega naroda.

Ta hudodelec je dr. Ivan Šusteršič, bivši deželni glavar Kranjske dežele, ki še vedno izvršuje nemoteno v Ljubljani svoj odvetniški poklic, čeprav že leta in leta živi v — inozemstvu.

Znano je, da se je dr. Šusteršič tedaj, ko smo mi za časa svetovne vojne stradali na domači grudi, ko so nam dan za dnevom grozila vešala, lepo solnčil v prosti Švici in le-tam ob lepi plači kranjskega deželnega glavarja in ob dohodkih svoje odvetniške pisarne užival vse zemeljske dobrote. Potem se je preselil v Nemško Avstrijo, kamor ga je vleklo njegovo srce in ki je danes za nas inozemstvo. Iz Švice in Nemške Avstrije se doslej še ni enkrat pokazal v belo Ljubljano, dasi mu tu cel čas deluje naprej njegova odvetniška pisarna.

Toda njegovo dolgoletno stalno bivanje v inozemstvu nas tu ne briga. Brigati bi pa seveda morala odvetniško zbornico v Ljubljani kot nadzorstveno oblast nad vsakim odvetnikom v njenem zakonitem okolišu.

G. dr. Ivan Šusteršič živi torej že leta in leta stalno v inozemstvu, ne da bi le za trenutek prekinil izvrševanje svojega odvetniškega poklica v Ljubljani. Omogočeno mu je to s tem, da se je poslužil prav enostavnega sredstva. Izbral si je namestnika in ga naznanil odvetniški zbornici, ne da bi se le za hipec prikazal iz inozemstva.

Po našem mnenju pa enostavna določitev namestnika v slučaju g. dr. Šusteršiča, živečega že leta in leta za stalno v inozemstvu, zakonito ni dopustna. Odvetnik si sme sicer pri »daljši odsotnosti« postaviti namestnika in sme njegova pisarna pod nadzorstvom tega namestnika še dalje poslovati.

Naravnost proti duhu in besedilu veljavnih zakonov bi pa bilo, da bi smel odvetnik, ki živi stalno v inozemstvu, tudi določiti namestnika in tako, čeprav živeč udobno v inozemstvu, še nadalje pri nas izvrševati odvetniški poklic. Stalnega bivanja v inozemstvu se pač nikdar ne more »spraviti v okvir dalše odsotnosti«, čeprav bi se uporabljala Prokrustova postelj in to tem manj, ker je prav lahko mogoče, da si je v inozemstvu stalno bivajoči odvetnik že davno pridobil inozemsko državljanstvo, s tem pa avtomatično izgubil naše. Kdor pa ni naš državljan, ne more biti pri nas odvetnik.

Če je g. dr. Šusteršič že zaprosil in dosegel državljanstvo proste Švice ali sedanje Nemške Avstrije, ne vemo. Pač pa smo že čuli govorice, da je to poskusil v nemški Avstriji. Temu se ni čuditi pri možu, ki je nekoč v državnem zboru označil slovensko Celje za — nemško ozemlje in ki je naše brate v tužnem Korotanu prodal za skledo leče!

Toda razrešitev tega stanovskega vprašanja je stvar odvetniške zbornice in seveda tudi — naših sodišč. Te oblasti imajo zakonito dolžnost, da razmišljajo, ali sme g. dr. Ivan Šusteršič še nadalje izvrševati odvetniški poklic v Ljubljani, čeprav prebiva stalno v inozemstvu.

Nas briga in boli samo nečuveno in hudodelsko postopanje njegove odvetniške pisarne, ki celo v sedanjih časih vlaga pri naših slovenskih sodiščih za slovenske stranke svoje vloge v jeziku premagancev, v nemškem jeziku!

To je zločin, za katerega je g. dr. Ivan Šusteršič odgovoren slovenskemu narodu in slovenski narod te izdajalske brce, te zavratne klofute ne sme mirno prenesti in je ne bo!

Deželno sodišče bo nedvomno vrnilo g. dr. Ivanu Šusteršiču njegovo, v jeziku premagancev za slovensko stranko spisano vlogo kot neporabno za uradno poslovanje med slovenskimi sodišči.

To je pravilno in zakonito.

Naša dolžnost je pa bila, da smo g. dr. Ivana Šusteršiča zavoljo njegovega hudodelskega početja spravili na sramotni oder pred vso slovensko javnostjo.

Z njim vred bi moral na sramotni oder tudi oni njegov namestnik, ki je za g. dr. Šusteršiča podpisal nemško vlogo Šusteršičeve pisarne.

Ime tega namestnika za danes še zamolčimo, ker dosedanje javno delovanje tega moža ne govori za domnevo, da je storil to vedoma in namenoma. Toda pozivamo ga, da se javno opraviči in opere, zakaj je sodeloval pri zgoraj ožigosanem hudodelstvu. Če tega ne bo storil, izročimo še njegovo ime slovenski javnosti in — sodbi.

Le littoral Yougoslave de l' Adriatique.

V kratkem izide, kakor se poroča, brošura o naših pravicah do tržaškega in goriškega ozemlja v slovenskem, francoskem in angleškem jeziku. Ta brošura bo imela svoje izpopolnilo v teh dveh brošurah, ki ju danes oznanjamo. Prvo (72 str.) je v imenu Narodnega Veča uredil poverjenike za uk in bogočastje v Zagrebu, Milan Rojc. Spis obsega 4 razprave: 1.) Narodnosti v jugoslovanskem Primorju (prof. dr. A. Gavazzi); 2.) Pregled zgodovine vzhodnega jadranskega Primorja (prof. dr. Šišić); 3.) Jugoslovanska civilizacija ob Adriji (prof. dr. Vodnik); 4.) Gospodarska Jugoslavija (prof. Filip Lukas). Knjigi je dodan zemljevid vse zapadne Jugoslavije in etnografski zemljevid Istre po avstrijskem ljudskem štetju iz l. 1910. Prof. Gavazzi je vzel za podlago svoje razprave baš to ljudsko štetje, torej silno nezanesljivo osnovo, seveda označuje to štetje kot silno nezanesljivo podlago, vendar bi bilo treba, da bi poleg avstrijskih podatkov postavil resnično sliko razmer v našem Primorju. Prof. Vodnik v svojem literarno-kulturnem pregledu spretno naglaša in iztiče vse one dobe in može jugoslovanskega Primorja, ki segajo globoko v evropsko kulturo (dalmatinski latinisti, umetniki, matematik Bošković itd. V Lukasovi razpravi je več važnih točk; naglaša na pr. z geografskega stališča: Meje, ki ločijo Italijo od Jugoslavije, se nahajajo sredi jadranskega morja v smeri njegove osi. Lukas podaja tudi statistiko poljedelstva, živinoreje, rudninstva, prometnih sredstev, pristanišč. Trst je pred vojno zavzemal med svetovnimi lukami 12. mesto; po vojni bo njegova važnost mnogo bolj lokalna, zakaj brez dvoma izgubi del centralnega in posebnega ozadja, ob katerga organizaciji je jedino mogel uspevati. Reka je v gospodarskem oziru mnogo bolj angleška, ameriška, indijska in jugoslovanska nego italijanska; njej je treba Jugoslavije bolj nego Jugoslaviji njej: »Na srečo je Gorica bila in ostane slovanska,« pravi Gavazzi. — Druga brošura je mnogo manjša (34 str.) ter obsega zgodovinske in etnografske beležke z bolj polemičnim značajem. — Naznanjujoč te dve brošuri, pa si ne morem kaj, da bi odločno ne vprašal: Zakaj ne izide ena knjiga o vsem našem Primorju? Kako naj se stvar dojmi inozemstva, če je brošuri naslov: Jugoslovansko Primorje, a v njej faktično malone povsem manjka goriško-slovensko-tržaškega primorja? Ali si svet ne bo mislil: Torej pa je tržaško primorje vendarle nekaj drugega nego hrvatsko-dalmatinsko? Zagreb in Ljubljana nista tako daleč, da bi se delo ne moglo opraviti skupno. Prof. Šenoa je iz Zagreba večkrat prišel v Ljubljano po informacije o naših zapadnih mejah. Tudi prof. Gavazzi je imel — dasi že prepozno, ko je namreč brošura že izšla — dobro voljo, slično razpravo napisati tudi o Trstu, Gorici, Kranjski, Koroški in Štajerski. Toda v resnici stopamo pred javnost kot separatisti. Greh pa ni samo v Zagrebu. Na konferencah o mejah, ki so se vršile v Ljubljani, si mogel slišati besede, kakor: »Ne prisojamo si pravice, govoriti o Istri.« Taka »vzdržnost« ali »obzirnost« je povsem neumestna tam, kjer gre za dolžnost skupne obrambe. Pod plaščem take »vzdržnosti« se krije nezanimanje ali celo separatizem.

LISTEK.

Tugomer.

(K otvoritvi »Dramskega gledališča« v bivšem nemškem jubilejn. gledališču.)

Habent sua fata libelli! L. 1876 je izšel Jurčičev »Tugomer«, a svojo uprizoritev je moral čakati skoraj 43 let. Poiskušal ga je spraviti na oder intendant Fran Milčinski in ga je priredil ne le za oder, nego tudi za — cenzuro, poiskušal sem ga nato uprizoriti jaz z novo priredbo, a oba sva se trudila zaman. Cenzura je ostala neizprosna. Kar pa se ni posrečilo v Ljubljani, je dosegel brez truda vodja slovenskega gledališča v Mariboru, Ivan Kejžar: graška cenzura je Dramatičnemu društvu mariborskemu brez ugovora dovolila uprizoritev »Tugomera«. Cenzor v Gradcu je bil pač komoden gospod, ki nad 40 let stare tiskane igre ni smatral za nevarno. Zato je ni niti prečital. Tako so »Tugomera« igrali opetovano mariborski vrli naši diletanti ter dosezali ž njo najlepši literarni in gledališki uspeh.

V Ljubljani se sme pojaviti »Tugomer« na odru torej šele danes, ko smo doživeli svobodno Jugoslavijo; a cinična usoda hoče, da nastopi »Tugomer« prvič na deskah bivšega nemškega odra. Štiri leta smo bili v Ljubljani brez gledališča; danes imamo dve — dramsko in operno, in Jurčič, ki je otvoril bivše deželno (danes operno) gledališče s svojo zgodovinsko tragedijo »Veroniko Deseniško« v Ign. Borštnikovi priredbi, otvori tudi slovensko sezono v bivšem nemškem (danes dramskem) gledališču z zgodovinsko tragedijo »Tugomerom« v H. Nučičevi priredbi.

O »Tugomeru« sta prinesla prvi kritiki Stritarjev »Zvon« in Pajkova »Zora« l. 1876 — prvo obširno oceno je objavil »Rimski Katolik« l. 1895, lepo študijo o obeh Jurčičevih tragedijah pa »Izvestje držav. nižje gimnazije v Ljubljani o šol. letu 1899/1900« iz peresa prof. dr. Jos. Debevca. Edini Stritar je bil s »Tugomerom« povsem zadovoljen: zdi se mu ta drama »povsem dodelana in dovršena, misel, besede, vse izborno! Nič kritike, nič pretresovanja in pojasnievanja, vse je jasno, vse razvidno.« Vendar pa dostavlja: »Reklo se bode, da je tendenzstück« . . . Janko Pajk sklepa svojo dosti negativnejšo sodbo z besedami: »Sploh pa je Jurčič s tem nemalim poskusom (!) dokazal, da ima dovolj pesniških moči v sebi, tudi kakovo dovršeno tragedijo proizvesti, kakova njegov »Tugomer« ni.«

Vsi naslednji kritiki — izvzemši Ant. Trsteniaka in dr. K. Glaserja, ki sta ponavljala le Stritarjevo sodbo, ker svoje nista imela — so naglašali, da je Jurčič polagal večjo pozornost na značaje in jezik, nego na dejanje svoje drame. Dejanje da ni »enovito«, da se dogodki le zunanje sučejo okrog glavnega junaka, ki pa ni pravo, notranje središče. Dr. Debevec trdi, da v prvih treh činih sploh ni Tugomer glavni junak, nego je Gripo oni, ki vleče in zapleta zanjke svojega zvitega načrta; šele v 4. in 5. činu pričenja delo Tugomerovo.

Meni pa se zdi, da je Jurčič sam jasno izrazil idejo, jedro svoje drame z besedami umirajočega Tugomera:

»Tvrd bodi, neizprosen, mož jeklen
kadar je braniti časti in pravde
naroda in jezika svojega...«

Borba optimizma in pesimizma ter poštenosti in podlosti, ta dvojna borba je os vse drame: na eni strani idealni poštenjak, prezaupljivi Tugomer s svojimi pritaši, na drugi strani trezni, previdni, nezaupni Mestislav s svojimi prijatelji. Med njimi tipični zastopniki nemške imperijalistične politike, zavratne, spletkarske, nasilne in brezsrčno egoistne. Da morajo v borbi z brezznačajnimi, podlimi, zversko brezsrčnimi nasprotniki podleči lehkoverni, mehki, plemeniti Slovenci Tugomerove stranke: baš to je Jurčič hotel pokazati na usodi Tugomerovi. Tragična krivda Tugomerova torej je, da je idealist in optimist, da sodi Nemce in vse ljudi po sebi. Ko se svoje zmote kruto zave, vzame vso žrtev nase, naloži sam sebi največjo pokoro, stopi — prej glavar — kot prostak v slovensko vojsko in pade kot junak. Kot oporoko pa zapušča svojemu sinu in vsem rojakom potomcem nauk in svarilo: Nemcu ne zaupaj in ne veruj nikoli! Ne poznaj mehkobe, ne delaj kompromisov z nikomur, kadar gre za čast in pravico svojega naroda! Bodi trd, neizprosen, jeklen — bodi kakor Mestislav!«

Da je bilo med Slovenci — med voditelji in med narodom — vedno več Tugomerov kakor Mestislavov, nam kaže vsa naša zgodovina. Po l. 1870 je zmagovitim Nemcem vzrasla nanovo brezstidna ošabnost in njih brezmejna gospodstvaželjnost je gnala svoje nasilne valove preko naše domovine po vsem svetu. Kot urednik »Slovenskega Naroda« je stal takrat Jurčič v sredi srditega boja z nemško prepotenco. In baš v tisti dobi je čital Lud. Giesebrechtovo delo »Wendische Geschichten aus den Jahren 780 bis 1182.« Iz tega dela je zajel osebo Tugomerjevo, ki je v bitki pri Lečah (Leuzen) zašel v nemško sužnjost, kjer se je dal podkupiti, da je postal morilec svojih sorodnikov in izdajalec naroda. Jurčič je preosnoval zgodovinskega Tugomera ter ga podredil usodnemu vplivu nemškega naseljenca, spletkarja Gripa, ki je zaupnik in orodje mejnega vojvode Gerona. Ta Geron je edini prava zgodovinska oseba v drami, predstavljen tako, kakor ga slika objektivna kritika, neusmiljen, brez vesti in srca, zverski krvnik nemškega vladarja Otona I. Nemški zgodovinar Avg. Frid. Gfrörer trdi: »Gero war für die Slaven das verkörperte böse Geschick, ein Würgengel.«

Kot tip fanatičnega katoliškega škofa, ki mu je vzor le krvoločni Karel Veliki, je predstavil Jurčič mogunškega biskupa Hildeberta. Slovansko poganstvo iztrebija ta bestija z ognjem in mečem. »Samo meč naj vero oznanjuje! Slovena treba ni na zemlji božji. Uničiti! Čim prej, tem bolje!« — to so načela tega tipičnega nemškega škofa. On je podpihovalec Geronov, on je, ki ni zadovoljen, da bi slovenske kneze le zajeli in zaprli, nego Bogu na čast in v duhu Karla Velikega odločno zahteva, naj se vzemo Slovencem »glave s teles«. In ko zve, da so slovenski knezi, na prijateljski gostiji brez orožja sedeči in že vinjeni, po njegovi želji resnično vsi pomorjeni, vzklika Hildebert slovesno blažen:

»Storjeno li? — Bogu v višavi hvala!«

Najdramatičnejši značaj v vsej drami je ženski: Tugomerova babica — Vrza. Osveta je njena edina misel, edini cilj. Nemci so ji ubili tri sinove. Za osveto je vzgajala vnuka Tugomera in za osveto vzgaja pravnuka Rastka. Sovraštvo do Nemcev vceplja Grozdani, Tugomerovi svakinji, in sovraštvo do Nemcev, ki jih pozna med vsemi najgloblje, je vsaka Vrzina beseda. In ko zaradi zaporednih porazov svojih rojakov obupa nad pravičnostjo božjo, prekolne v blazni besnosti Nemce, njih vnuke in pravnukov pravnuke in kliče nad nje najgroznejše maščevanje:

Wilsonova sporočila.

(Iz »Memorial day address« od 30. maja 1916.)

»Rekel sem tudi, da mislim, da je ljudstvo Zedinjenih držav pripravljeno, postati član zveze narodov, ki bi garantirala mednarodno pravo proti samopašnjemu napadu. Nekateri publicisti so me vprašali, da - li me je treba opomniti na to, pred čemur je svaril Georges Washington. Svaril nas je pa, da naj se nikar ne spuščamo v alijance.

Nikdar ne bi pristal v alijanco, ki nas zapleta, rade volje pa vedno v alijanco, ki nas reši vseh zapletljajev, v alijanco, ki osvobodi narode sveta iz kombinacij, v katerih so poskušali koristiti svojim posebnim privatnim interesom . . .. v zvezo, ki združuje vse narode sveta na temelju mednarodnega prava in pravičnosti, da se ohrani mir. Tam je osvobojenje mesto omejitve, tam je svoboda mesto vezi, tam se bodo izpolnile one velike stvari, ki so jih Zedinjene države sprejele v svoja načela.«

(Iz poročila z dne 26. oktobra 1916.)

»Kar pa sem hotel reči, je to, da mora Amerika kot član obitelji narodov pokazati, da se bo nasproti drugim narodom obnašala enako, kakor želi, da bi se v njenih lastnih mejah obnašali eden napram drugemu; da namerava Amerika posvetiti ves svoj moralni vpliv, pa tudi vso svojo fizično moč za to, da ne bo noben narod in nobena skupina narodov več poskušala gospodovati nad drugim narodom ali nad drugo skupino narodov in da bo cilj, za katerega se borimo, pravica celega človeštva.

Ustvariti moramo družbo narodov ne naenkrat in ne vsiljivo, ne z sovražnim naglaševanjem naše zahteve, marveč s tem, da naglašamo zahteve dneva. Narodi sveta se morajo sestati in reči: v bodoče ne more nikdo več ostati nevtralen napram onemu, ki moti svetovni mir radi zadeve, ki jo vest sveta ne odobrava. Svetovni mir se sme motiti le, če so napadene fundamentalne pravice človeštva. Nikdo ga ne sme motiti radi katere si koli bodi druge stvari. Kot član rodbine narodov mora torej biti Amerika pripravljena, da uporabi vso svojo silo za obvarovanje teh pravic na celi zemeljski obli.«

(Iz poročila senatu 22. januarja 1917.)

»O vsaki diskusiji o miru, ki bo sledil tej vojni, soglašamo, da mora za vojno slediti nek sporazum, ki bo onemogočil, da bi nas zopet kadarkoli presenetila slična katastrofa. Ne moremo si misliti, da bi narod Zedinjenih držav pri tako velikem podvzetju ne bil udeležen. To pa je ona zadača, za katero se je skušal naš narod pripraviti s principi in z namenom svoje ustave same kakor tudi z ukrepi svoje vlade, počenši od onega dneva, ko so se naša ljudstva konstituirala kot državni narod, v veliki in častni nadi, da bodo povsod in vedno, karkoli store ali poreko, odprla človeštvu nova pota svobode. Naš narod se zato ne more odreči službi, na katero je sedaj pozvan. Saj se tudi noče odreči. Pač pa je dolžan sebi in drugim narodom sveta, da določi pogoje, pod katerimi je pripravljen izpolniti svojo nalogo. Ta zadača ni nič manjša, nego da moramo s svojo lastno avtoriteto in njeno silo priklopiti avtoriteti in sili drugih narodov, da zagotovi celemu svetu mir in pravico. Na takšno ureditev ne moremo dolgo čakati. Poprej pa mora sedanja vlada sporočiti narodu svoje pogoje, pod katerimi bi hotela prositi svoj narod, da pristane formelno in slovesno na takšno mirovno ligo.. Istinitosti in pravičnim ozirom na mnenje sveta dolžni smo izjaviti, da ni vseeno do koder se udeležujemo bodočih mirovnih garancij. Dogovori in pogodbe, ki določajo te garancije, morajo ustvariti takšen mir, ki zasluži, da ga kdo garantira in drži; mir, ki je v dobro celemu človeštvu, ne pa mir, ki služi samo različnim interesom in neposrednim svrham udeleženih narodov. Gotov sem, da bomo imeli ugleden glas pri odločitvi o tem miru in o teh garancijah in moje mnenje je, da moramo že sedaj izreči, kaj je fundamentalno in bistveno, da bo ta mir trajen in da tega ne odlagamo za kasneje, ko bo že prepozno.

Brez novega sveta ne more nobena pogodba osigurati bodočnosti pred novimi vojnami, a samo ena vrsta miru je, ki bi jo mogli garantirati tudi ameriški narodi . . . navaden sporazum miru ne bo zagotovil. Neobhodno potrebno bo, da ustvarimo neko silo kot garancijo za ves čas ureditve in ta sila bi morala biti mnogo večja, nego je moč katerekoli na vojni udeležene države in katerekoli obstoječe ali nameravane državne zveze, tako, da se ji ne more upirati noben narod in nobena mogoča skupina narodov. Če naj bo mir, ki ga hočemo po tej vojni skleniti, trajen, ga mora osigurati organizirana moč celega sveta.

Predlagam, da naj odslej noben narod ne sklepa več zvez, ker se takšne zveze razvijejo v tekmovanje za moč in ker zapletejo narode v mrežo intrig in samopašnih želja in ker motijo končno namene teh narodov samih, ker izzovejo druge zunanje vplive. Splošni sporazum vseh sil pa ni nobena alianca, ki bi zapletala. Če so vsi edini, če hočejo vsi delati v istem duhu in z istimi čistimi nameni, potem delajo vsi v skupnem interesu in vsakemu je svobodno živeti svoje lastno življenje pod skupnim varstvom. Zato predlagam: vladanje s soglašanjem vladanih; svobodo morja, kakor so jo Zediniene države zaporedno zahtevale na vseh mednarodnih konferencah z odločnostjo svetega prepričanja svobode; omejitev oboroževanja, da postanejo brodovja in armade samo instrumenti za vzdrževanje reda, ne pa orožje za napad in samopašno nasilstvo.

To so ameriška načela, ameriška politika. Nič drugega ne moremo hoteti. To so pa tudi načela vseh mož in žena, ki vidijo bodočnost povsod in pri vseh modernih narodih, kjer so doma napredna načela. To so načela človeštva in ona morajo zmagati.

Politične vesti.

= **Avtonomija in centralizem.** Zagrebški »Hrvat« prinaša prav zanimiv uvodnik o avtonomiji. Pravi med drugim: Asimilacija vseh treh plemen SHS se bo v bodoče vršila mnogo hitreje. Nikdo od nas noče razdeliti celega naroda na troje in stvoriti takšno upravo, ki bi nas delila in ki bi dosegla mnenje, da je Hrvat nekaj drugega nego Srb ali Slovenec. Nasprotno vsi dualizmi in trializmi morajo prenehati. Istočasno pa hočemo, da narod občuti, kako si je to veliko premeno pridobil, ne pa izgubil, in da se ne sme nikdo bati, da bi bili njegovi vsakdanji interesi oškodovani. Ako zagovarjamo avtonomijo in sicer ravno pokrajinsko, dokler se narod v konstituanti drugače ne odloči, delamo to edino iz razloga, da se narod laglje amalgamira. S to avtonomijo pa nikakor ne razumemo posebne državnosti, marveč jo želimo samo za neke stroke uprave in zakonodaje, n. pr. sodstvo in šolstvo, dokler se ne omogoči vsojevanje in poučevanje po istih načelih n. pr. v Črni gori in Hrvatski, ali Macedoniji in Sloveniji. Ravnotako je treba državna bremena izjednačiti za vsakogar, kar tudi ne gre čez noč itd. Od prvega ministrstva naše kraljevine je mnogo odvisno kako bo napredovalo delo narodnega asimiliranja.« Iz poplave medsebojnih očitkov in zakulisne politične borbe v Zagrebu se ta članek prav prijetno odraža. Ako mirno povemo svoja mnenja, se bomo centralisti z avtonomisti prav kmalu sporazumeli. Avtonomija ne sme značiti plemenskega separatizma, centralizem ne sme pomeniti prenašanja vseh upravnih in političnih sil na eno točko, tako da bi direktni udeleženci ne imeli besede. Trdno smo prepričani, da bo ta sporazum končno izgledal takole: Za sedaj je v interesu kontinuitete v upravi in vzgoje za opravljanje domače hieš itak potrebno, da ostanejo pokrajinske vlade. Razvoj političnih strank, še bolj pa medsebojni železniški in trgovski promet ter polagano izjednačenje v vseh strokah in oddelkih državne in javne uprave nas mora pretapljati v jedno celoto. Samouprava, to je udeležba naroda na vladi, se izvršuje ne samo potom centralnega parlamenta, ampak tudi potom upravne jedinice nižjih instanc, kakor so občina in okrožje. Kadar bo to doseženo, bomo zadovoljni i centralisti i avtonomisti, ker pridemo obojni na svoj račun.

= **Propaganda.** Mnogo premalo se je v preteklih letih brigala naša javnost za informacijo inozemstva, tako da ni bilo v tem oziru pripravljenega prav ničesar in smo morali sedaj, ko nam gre za nohte, čisto na novo začeti. Kakor vidimo, je to jako nehvaležna naloga. Pred vojno in začetkom vojne je še največji del naše javnosti smatral za fantasta vsakogar, ki je prešel čez mejo, pred vojno se sploh ni nikdo brigal zato, da bi informiral Francoze in Angleže o naših prilikah. S tem smo v veliki meri sami zakrivili, da je sploh prišlo do londonske pogodbe. Jugoslovanski odbor je po svojem propagandističnem odseku mnogo popravil. Izdal je brošure, liste. Njegov propagandistični bureau je obširno informiral antantično in nevralno časopisje o nas. Toda v času, ko se je nakopičilo toliko in tako pomembnih dogodkov, kakor v zadnjih 4 letih, ni ta propaganda mogla zapustiti tako globokih sledov, kakor kakor bi se bilo to sicer zgodilo. Nevarnost je tedaj na višku. Zato moramo sedaj smatrati propagando v inozemstvu za prvo in glavno nalogo naše zunanje politike. Tukajšnji odsek za okupirano ozemlje je izdal v zadnjih dneh celo vrsto manjših brošuric v francoskem in angleškem jeziku: »Memorandum«, ki so ga Slovenci goriške dežele predložili Narodnemu svetu v Ljubljani, »Koroška zgodovina slovensko-nemške meje«, »Zgodovinska formacija jezikovnih meja slovensko-italijanskih«, (napisal dr. Milko Kos), »Istra jugoslovanska zemlja«, »Kraška razvodnica-demarkacijska linija«, »Goriška — jugoslovanska zemlja« (napisal dr. Dinko Puc), »Gospodarski in politični pomen Trsta«. Veseli nas, da se je začela agitacija v tem pravcu. S tem je podan dokaz, da vendar imamo sredstva za informacijo inozemstva. Seveda je treba, da se kdo posebej nastavi za to, da skrbi, da pridejo vse te brošure tudi v prave roke. Iz razumljivih razlogov ni umestno, da se o tem razpravlja v javnosti, vsekakor je pa treba že te dni urediti, kako pojdejo te brošure v inozemstvo, kdaj in komu morajo priti v roke in kje oziroma pri kom se naj adresati prepričajo o istinitosti vsebine. Brošure pa dokazujejo še nekaj drugega, da je namreč mogoče ustanoviti posebno korespondenco, ki naj bi za insormiranje inozemskega časopisja skrbela za to, da se Amerika, Francija in Anglija prepričajo, da ni mogoče pričakovati na Balkanu trajnega miru, dokler se ne odpravijo vse krivice, zlasti pa one, ki nam jih je več stoletij prizadevala Avstrija in pa one, ki nam jo je prizadjala Italija s svojo imperijalistično londonsko pogodbo.

= **Tako je prav!** Pod naslovom »Italijansko Reko, kakor je je videl Švicar«, so italijanske novine prinesle izvadke iz serije člankov, ki jih je objavil v »Gazette de Lausanne« neki Maurice Milloud. Ti članki so bili napisani v italijanskem duhu, in ž njih govore reški Italijanaši svoje laži Francozom. Naš Narodni svet na Reki objavlja v francoskem jeziku odprto pismo na gospoda Millouda. V tem odprtem pismu pobija lažnjive laške navedbe Milloudove s točnimi navedbami o našem prebivalstvu na Reki, o statistiki, naših društvih, našem gospodarskem, političnem, društvenem in kulturnem življenju in zlasti tudi še popravlja povsem lažnjive navedbe o dogodkih na Reki v pretekli jeseni. Otvorjeno pismo je razmeroma kratko pa jako koncisno in informativno in je priloženo »Riječi SHS« kot posebna priloga. Skupaj s francosko pošto pojde v Švico in Francijo. »Pojdi in stori tudi ti tako.«

= **Nemška informacijska služba.** Nemški listi prinašajo vesti, da so »kmetje« pregnali jugoslovanske posadke v Halbenreinu, Purkli in Radgoni. Dr. Wutte je pri nekem zborovanju oficijelno javil, da je Radgona »odrešena« Jugoslovanov. Nemške čete iz Gleichenberga so javile v Gradec, da so madžarske čete skupno z nemškim prebivalstvom zavzele železnico med Purklo in Radgono, zasedle Halbenrain in Radgono, da imajo oni dva mrtva mi pa štiri, in da so »in Straden« vjeli 73 naših vojakov., Te vesti seveda niso resnične. »Tagespošta« nam pa takoj pove, čemu se te vesti razširjajo in še to uradno: Nemški državni urad za zunanje zadeve bi naj takoj napravil na Dunaju potrebne korake, da se tam nahajajoči ententni častniki podajo v Radgono in »na bojišče«, kjer je izbruhnil »upor nemških kmetov«. Ti ententni častniki bi naj preprečili »zopetno zasedenje Radgone in drugih osvobojenih krajev po Jugoslovanih«. Sedaj vsaj vemo, kaj Nemci nameravajo. Da bo nesramnost popolna, javljajo graški listi še, da Hrvati in Srbi ostro obsojajo obnašanje Slovencev. No, no!

= **»Rječ SHS« in ljubljanska deželna vlada.** Zagreb, 5. februarja. »Rječ SHS« v zadnjem času rada bere lekcije ljubljanski deželni vladi. Danes si jo je zopet privoščila zaradi brzojavke ministru Pribičeviču v vprašanju jugoslovanskih ujetnikov v Italiji. V notici »Več obzira« pravi med drugim: Naša javnost je dobila vtis, da mora vlada SHS v Belgradu iz Ljubljane poslušati vedno samo zahteve in diktate. Ta utis ne bo oslabljen, ako se prebere zadnja brzojavka ljubljanske vlade ministru Pribičeviču. Deželna vlada je smatrala za potrebno, objaviti vsebino brzojavke, s katero zahteva od belgrajske vlade, naj osnuje informativni urad za ujetnike v Italiji, ki so prišli v italijanske roke tekom zadnjih dni na fronti ob Piavi. Zahteva je sicer upravičena, vendar bi pa morala ljubljanska vlada vedeti, da ne bo tako lahko storiti tak korak in da bo preteklo precej časa, da bo mogel tak urad funkcijonirati. Oni pasus brzojavke, ki govori o podrobnih institucijah v bivši avstro-ogrski monarhiji, si razlaga »Rječ SHS« povsem napačno, tako da vidi v njem nekako domotožje po bivši monarhiji. — Dobro bi bilo, da bi sicer prijateljska nam »Rječ SHS« malo pometla pred svojim pragom, zlasti pa da Slovencem ne podtika nekih nagnenj, ki jih pri nas absolutno ni.

= **Italija proti podonavski federaciji** Milanski »Corriere della Sera« je objavil članek, v katerem svari pred nevarnostjo podonavske federacije, ki bi bila za Italijo večja nevarnost kot stara Avstrija. Politična os stare Avstrije je šla od severozapada k jugovzhodu na Balkan, dočim bi imela podonavska federacija os obrnjeno iz Prage k Zagrebu in odtod proti Adriji. Posebno se obrača članek proti projektu češko-jugoslovanskega koridora, ki ga baje zlasti podpira Francija, ki vidi v njem sredstvo proti nemškemu ogrožanju. — Članek »Corriere dela Sera« je zelo nemško orientiran, ker se toplo zavzema za usodo avstrijskih Nemcev, ki se jim baje godi velika krivica.

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

AMERIŠKA MISIJA V ROŽNI DOLINI.

Celovec, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) Tiskovni urad koroškega deželnega odbora poroča: K vestem o obisku ameriške komisije v Rožni dolini so dodatno javlja, da je bila v Št. Jakobu v Rožni dolini 1. februarja od več sto oseb broječe množice navdušeno sprejeta. Zbrani so bili ločeni v dva tabora. V Št. Jakobu se je združilo iz vse okolice nemško in Nemcem prijazno prebivalstvo, ki je v veličastni manifestaciji izrazilo željo po nedeljivosti Koroške. Kot govornik znatno manjšega števila jugoslovanskih pristašev je nastopil od vlade SHS. imenovani deželnosodni svetnik Sital. Dne 3. februarja je komisija obiskala kraje Rožek, Ledenice, Malestiče, Brnco in Podravlje. Deputacij ni sprejemala. Komisija se je omejevala na to, da je nagovarjala posamezne potnike. V vseh krajih se je istočasno ponavljala že znana koroška slika. Večina prebivalstva je vztrajala na nedeljivosti Koroške s priklopitvijo k Nemški Avstriji.

NAPAD NA CMUREK.

Ljubljanski korespondenčni urad poroča z dne 5. februarja iz uradnega vira: Ob 1. uri 20 minut popoldne poročajo iz Cmureka: Sovražnik se zbira v Gozdišču in Misseldorfu in baje pripravlja napad na Cmurek, ki se ima izvršiti nocoj. V Cmureku vlada mir.

POLOŽAJ V RADGONI.

Ob 1. uri 50 minut popoldne: Naše čete so danes zasedle most čez pritok Mure na severnem robu mesta Radgone. Prebivalstvo Radgone se je pri zasedbi deloma obnašalo sovražno. Obstreljevali so naše vojake iz hiš. Napadli so Nemci, Madžari se napada niso udeležili, pač pa so Nemce zalagali z materijalom. — Drugod je položaj neizpremenjen.

Zborovanja separatistov. Zagreb, 5. februarja. Starčevičanska stranka prava skicuje za sredo, 19. tm., v Zagreb strankin zbor, na katerem bo zavzela stranka definitivno stališče v vprašanju centralizacije, oziroma decentralizacije državne ustave in uprave. — 16. t. m. se vrši zborovanje napredne demokratične stranke (dr. Lorković - Šurmin), na katerem bo stranka zavzela stališče glede vprašanja ustave in vprašanja agrarne reforme.

Zborovanje agov in begov v Bosni. Sarajevo, 5. februarja. Včeraj se je vršilo tu zborovanje agov in begov iz Bosne in Hercegovine. Na sestanku so zahtevali, da naj se agrarna reforma, katero se namerava v kratkem izpeljati, odloži do končne rešitve vseh agranih vprašanj. Sestavil se je v tem zmislu tudi memorandum, ki se je poslal na centralno vlado v Belgrad.

Zborovanje in stavka delavstva v Zagrebu. Zagreb, 6. februarja. Danes ob 10. uri dopoldne se vrši zborovanje zagrebškega delavstva z istočasno dveurno protestno stavko. Shod in stavko utemeljuje komite sledeče: Delavstvo je z veliko vnemo sodelovalo pri ogromnem delu v prvih dneh prevrata, postavilo je takrat razredni boj v drugo vrsto. Delavstvo je upalo, da se bodo vsaj deloma izvršile one obljube, dane na Markovem trgu ob priliki proglasitve našega osvobojenja. Pretekli so trije meseci, ne da bi se bil uresničil le del teh obljub. Ravno nasprotno. Od dne do dne postajajo razmere težje, brezposelnost narašča. Več tisoč brezposelnih je vsled teh razmer zašlo tako daleč, da je moralo prodati svoje zadnje imetje in da sedaj trpi lakoto. Poklicani činitelji pa molče in nimajo toliko energije in zmožnosti, da bi vsaj majhen del svojih obljub uresničili. V znak protesta se zbirajo delavci, da opozore zadnjič naše oblasti, da naj čimprej urede in vpeljejo nujne socijalne reforme.

Zanimiva polemika o Starčevičancih. Zagreb, 5. februarja. V odgovoru na odkritja dr. Šimraka glede Starčevičanskih prizadevanj, da bi dosegla stranka važna mesta v vladi, priobčuje »Hrvat« zgodovino, kako je postal hrvatski ban minister. »Hrvat« pravi, da so bili Starčevičanci proti ustanovitvi mesta ministerskega podpredsednika, ker takega mesta ni v nobeni vladi. Ko pa je bilo to mesto že ustanovljeno in namenjeno Slovencem, je obstajala možnost, da postane Slovenec ministrski podpredsednik, obenem tudi guverner slovenske pokrajinske vlade. Tako bi se moglo zgoditi, so se bali Starčevičanci, da bi bil predsednik slovenske vlade v činu višji, kakor predsednik hrvatske vlade, kar bi bilo z bansko častjo nezdružljivo. Zato so zahtevali tudi za bana čin ministra, da bi se s tem odstranila nevarnost., da bi bil kedaj prisiljen ban se podrediti slovenkemu guvernerju.

Zagreb, 5. februarja. Uradniki policijskega komisarijata so položili danes prisego za kralja Petra.

300 shodov proti Lahom! Zagreb, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) Še vedno prihajajo iz vseh delov Jugoslavije poročila o protestnih shodih, ki so se vršili v nedeljo proti italijanski okupaciji. Po sedanjih poročilih je bilo nad 300 takih shodov.

Pozdravljena! Sarajevo, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) V Sarajevu se je osnovala nova stranka pod imenom »Narodna demokratska stranka«. Stranka odklanja dosedanje politične organizacije, ki sloni na verskih, plemenskih ali zgodovinskih temeljih in se postavlja odločno na stališče popolne narodne enotnosti vseh Jugoslovanov. Stranka bo zastopala idejo popolnega državnega centralizma.

Promet Reka - Beograd. Zagreb, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) Kakor poročajo listi, potekajo pogajanja med jugoslovansko železniško upravo in francoskim vojaškim poveljništvom glede na uvedbo direktnih vlakov na progi Reka - Zemun ugodno. Že v najkrajšem času bo začel voziti na tej progi povspešen osebni vlak, ki bo sicer namenjen v prvi vrsti francoskim vojakom, a bo sprejemal po možnosti tudi civilne potnike. Kakor hitro bo mogoče, se uvedejo med Zemunom in Reko direktni brzovlaki. Zvezo bodo oskrbovali z vsem potrebnim, torej tudi z osobjem in premogom. Francozi.

Jugoslovansko pristanišče na Egejskem morju? Srbski listi poročajo, da bo stavila naša vlada na mirovni konferenci predlog, da se da Jugoslaviji izhod na Egejsko morje, da se bo mogla razviti jugoslovanska trgovina v Makedoniji.

Profesorji in dijaki izkrcali živila v Kotoru. Iz Dubrovnika poročajo: V Kotor je bil prispel ameriški brod z moko in krmo. Izkrcavači so zahtevali tako veliko plačilo, da je ameriški poveljnik izjavil, da jim je ne da na noben način in da bo takoj odpotoval. Nato so priskočili profesorji s svojimi dijaki in nekateri uradniki, ki so začeli prenašati vreče z broda. Kasneje so jih zamenjali črnogorski vjetniki.

Beograd, 5. februarja. (Lj. k. u.) Jugoslovanski dopisni urad poroča: Kardinal Bourne, londonski katoliški nadškof, pride v nekoliko dneh v Belgrad Kardinal je velik prijatelj srbskega naroda in je podpredsednik srbskega pomožnega fonda v Londonu

Beograd, 5. februarja. (Lj. k. u.) Jugoslov. dop. urad poroča: V Beograd je došla češka sanitetna misija iz Prage in se stavila na razpolago ministrstvu za narodno zdravje.

Neodrešena domovina.

Nemška zverstva na Koroškem. Redke so vesti, ki prihajajo onstran Karavank in preko vojaških črt — pa tudi te pičle vesti dajo slutiti, koliko gorje se tam gori dogaja. Pripomniti treba, da so Korošci navajeni na trpljenje in zaničevanje; oni molčijo o dejanjih, za katera bi Nemci alarmirali cel svet. Tudi najhujše grozote ne obtožijo, — ker ni sodnika. Sliši se, da vojaki kradejo pri Slovencih kot srake, nemški komandant pa zmigne z rameni: »Was kann man machen!« Seveda jim dela potuho, ker bi sicer dobil od frajtarjev pri celovškem soldatenratu pisemce, da je odslovljen. To nemški vojaki dobro vedo in zato njihov furor ne pozna nobenih mej. Tako se je sedaj med drugim zvedelo, da poročnik Sirnik — junaški branitelj Borovelj — ni padel, ampak da so ga Nemci ranjenega ubili samo za to, ker ni hotel izdati slovenskih pozicij, in da so ga potem tepli z nogami tako dolgo, da je bilo truplo popolnoma zmečkano. — V šoli Pod Ljubeljem se je skril slovenski vojak. Nemci so ga iztaknili, in — čeprav e ni branil — ga pobili ter zagrebli na mestu, kakor psa. — Tudi od drugod prihajajo pretresujoče vesti. Vsa zverinstva pa, ki so se med tem dogajala, bo mogoče dognati šele, ko bodo naši ljudje prosti smrtnega strahu, ko se bodo nemški boljševiki umaknili. Kdaj pride to odrešenje?

Angleški list o sporu med Jugoslovani in Italijani. »Daily Mail« piše: »Ali si mora svet predstavljati kakšne probleme bo morala rešiti mirovna konferenca? Mapa Evrope se izpreminja za mirne razmere. Če se to ne zgodi z največjo natančnostjo, grozi iz tega nova vojna. Že sedaj govorita Italija in Jugoslavija o svoji poziciji na novi evropski mapi. Jugoslavija je kraljestvo Hrvatov, Srbov in Jugoslovanov iz Dalmacije in Črne gore. Razprostira se od ogrske meje do Grčije in od Donave do Adrije. (Kje smo pa mi?) Ima 12 milijonov energičnih prebivalcev, ki imajo večinoma značne trgovske zmožnosti in so podjetni in inteligentni. Glasom tajnega dogovora, sklenjenega z Italijo leta 1915., je Velika Britanija dovolila, da obdrži Italija v slučaju uspešnega konca vojne, »Trentino«, mesto Trst in okolico, provinco Goriško in Gradiščansko, celo Istro do Kvarnerskih otokov z Volosko, istrske otoke in manjše otoke v Arhipelagu. Ko so bile Italiji obljubljene te strategične meje, so imeli zunanji ministri Francije, Anglije in Italije edino to željo za bodočnost, da bi dobila Italija takšne severne meje, ki bi zabranile Nemcem možnost novega napada in ji omogočile upirati se ogromnemu tlaku združenih slovanskih narodov pod vplivom velikega, autokratskega ruskega cesarstva. — Celi svet vé, da se današnja situacija Evrope bistveno razlikuje od one v letu 1915. Nemčija je razbita. Ne bojimo se več nemškega napada. Velika ruska autokracija je razpadla v bojujoče se dele. Narodi med Jadranskim in Črnim morjem so ustanovili svoje lastne države. Na obrežju Jadranskega morja je novo veliko kraljestvo Jugoslavija ali združene države jugoslovanske. Potem govori list o Romuniji in nadaljuje: »Težko je najti mirovne pogoje, ki bi pomirili vse tri narode (Italijane, Jugoslovane in Romune), katerim vsem gre zlasti za ureditev njih strategičnih mejá. Reči se more, da je situacija, tičoča se Italije in Jugoslavije, dobra in je dana možnost, da pride do sporazuma med obema strankama. Gotovo bo Italija proglasila, da je pripravljena odpovedati se svojim zahtevam po Dalmaciji, kjer prebivajo Jugoslovani. Toda glavno vprašanje je, ali bo Reka, ki je glasom tajnega dogovora obljubljena Srbiji, ostala Italiji ali Jugoslaviji. V vsakem slučaju mora to veliko pristanišče dati državam, nahajajočim se v njega zaledju, možnost trgovati z zunanjim svetom, tako n. pr. s češko-slovaško republiko. Nasveta, da bi bilo to pristanišče proglašeno za

---

»Naj bode tisoč let vas drgetanje
na tleh ukradenih, do zdaj slovenskih..
dokler ne zagrmi usoda vaša,
slovenski dan! — Gorjé, tedaj nad vami,
kadàr na vas naš rod razjarjen plane!
Nebo ostani tudi vam gluho
na veke, vekom veke!«

Koliko slovenskih mater je od Vrzine dobe — l. 940 po Kristu — tekom celih stoletij takole proklinjalo — koliko slovenskih, srbskih, hrvatskih majk Jugovićev in Vrz je takole klicalo osveto na Nemce tekom še ne povsem minole vojne Prokletstvo se je izpolnilo in se izpolnjuje... in se bo izpolnjevalo...

Dvojni — Janusov obraz imajo vsi »Tugomerovi« slovenski in nemški značaji: v preteklost in sedanjost zro, a vedno so isti; a tudi dejanje ima dvojno lice. Godi se v X. veku, godilo se je nadalje vse kasneiše veke in godilo se je v potencirani besnoči v pravkar pretekli ali vsaj potekajoči vojni... »Tendezstück«, je zapisal Štritar, reči pa se mora: drama večne istine, tragedija tisočletne borbe med slovansko dobrosrčno mehkobnostjo in germansko zverinsko samogoltnostjo.

Od svojega rojstva je »Tugomer« iz srca, iz duše naroda zajeta drama. Aktualna že 43 let, ni bila aktualnejša nikdar tako kot dandanes.

»Tugomer« naj nas uči, kremeni, jekleni! **Fr. Govekar.**

mednarodno, list ne odobrava in predlaga razveljavljenje tajne pogodbe iz leta 1915. in odstop štirih morskih ključev, **Pulja, Lošinja, Visa in Valone v Italiji.** Ta štiri pristanišča bi imela isti pomen, kot ga je imel Gilbraltar pod angleškim gospodstvom v zadnjih sto letih. Italija bi tako dobila tako zadoščenje in strategično varnost, ne da bi s tem na katerikoli način ovirala trgovski razvoj in blagostanje Jugoslavije, ki bo gotovo ena izmed največ obetajočih držav nove Evrope, če se vzdrži mir. **Če Jugoslavija ne bo imela dostopa k Jadranskem morju, bode s svojimi trgovskimi interesi docela naravno vržena v objem Nemški Avstriji.** (Izvajanja lista so sicer zelo interesantna, dokazujejo pa tudi, kako malo še vedo o nas!)

Kako je na Reki? »Novosti« prinašajo razgovor z nekim uglednim Rečanom. Rekel je, da se je vse razsodno meščanstvo zaprlo v svoja stanovanja, ker ima na Reki sedaj glavno besedo poulična laška sodrga. Ako pojde tako dalje, ne preostane drugega nego izseliti se. Lahi so oskrunili skoro vsa dekleta od 10. leta dalje in vse polno je žensk, katere so okužili s spolnimi boleznimi. V podobčinah je velikanska nezadovolinost in ako bi imeli ljudje orožje, bi se uprli laški krutosti. Molčati moramo k laškemu divjanju, ako se kdo pritoži, ga takoj zapro. Neki kmet v Zametu se je uprl laškim vojakom, ki so hoteli oskruniti njegovi dve hčeri. Moža ni več. Kam so ga spravili Lahi, ali so ga ubili, se ne ve. Na Reko prihajajo madžarski Židje, ki se pečajo z zakotno trgovino in provzročajo draginjo. Pomorski promet je ves pod italijansko ingerenco. Italijanski listi v kraljestvu pa poročajo z Reke, kako je vse navdušeno, kako je Reka srečna, med in mleko se cedita po Reki in okoli nje.

»Temps« proti izvajanjem dr. Kramarja glede Reke. Rimski list »Tempo« se razburja radi izvajanj dr. Kramarja, da je češki narod jako interesiran na rešitvi jugoslovanskega problema, ker da je Reka naravno jugoslovansko pristanišče in tudi za Češko izhod na Adrijo. »Tempo« pravi dalje, da delujejo v Parizu razni jugoslovanski odbori, ki hočejo entento podjarmiti, da bi dobila surogat za staro Avstrijo. Na horizontu se že pojavlja nekaka donavska federacija, v kateri bo segala češko-slovaška država do Požuna, se bo združevala po nevtralnem koridorju na nemško - madjarskem teritoriju z Jugoslavijo in bi tako segala do Adrije. Na to skuša »Tempo« ovreči trditev, da je Reka tudi za Češko-Slovaško naravno pristanišče. Rimskemu listu se sanja o slovanskem imperializmu, zato pa kriči v Pariz, naj se prepreči ta zveza med severom in jugom.

Draginja v Trstu.

V Trstu narašča nevolja in razburjenje, ker so sedaj živila dražja, kakor pa meseca oktobra 1918. Danes stane kruh v aprovizaciji 1 K 20 v, dočim je stal poprej 60 vinarjev. Sladkor stane 8 K 40 v kilo. Italijani se poslužujejo samo lir in kurz lire je določen na 2 K 50 v, zato pa trpi grozno zlasti revnejše prebivalstvo.

60% analfabetov med Italijani v Gorici. List »L' Eco del Litorale« se je par let pred vojno prav resno boril proti kliki, ki je gospodovala na goriškem magistratu in upropaščala mesto. Gospodarstvo škandalozno, zapravljanje denarja v raznarodovalne svrhe, v prosvetnem pogledu namenoma največja brezbrižnost, da bi mogla italijanska roka toliko lažje voditi italijansko prevlado v mestu. »L' Eco« je takrat razodel sramoto italijanske magistratove gospode, ki se je sicer tako bahato ponašala z italijansko kulturo, da je v goriškem mestu med italijanskim prebivalstvom 60% analfabetov. Strašno so se jezili radi razkritja, **priznali pa so to golo resnico z otvoritvijo tečajev za analfebete.** V Gorici je bilo pred vojno okoli 12.000 Italijanov. **Torej nad polovico, nad 6000 Italijanov v Gorici ni znalo ne čitati ne pisati.** Taki kulturonosci so bili Italijani na Goriškem! Ali je hodil mestni otrok v šolo ali ne, to jim je bila deveta briga. Samo, da je bil vzgojen tako, da je kričal po ulicah pri demonstracijah »abbasso i sciavi!«, pa je bil »un buon goriziano«. Malo pred vojno so nekaj revidirali slovenske družine na magistratu in poslan je bil magistratni sluga k neki slovenski družini poizvedet, ali je eden izmed sinov sploh kaj hodil v šolo. Oni sin je živel v Gorici od prvih dni svojega življenja. Na vprašanje je mati odgovorila: Ravno včeraj je napravil maturo na gimnaziji. — To dovoli osvetljuje prosvetno delovanje Italijanov v goriškem mestu.

Živine. Trst, 4. februarja. (Lj. k. u.) Revident državne železnice Josip Obad, ki je v drugi polovici meseca januarja spremil transport državnih železničarjev v Ljubljano, je bil 30. januarja kmalu po svojem povratku v Trst tukaj aretiran in odveden na kvesturo (policijsko ravnateljstvo). Ondi so ga zaprli v ozko stranišče, kjer ni mogel sedeti, še manj pa ležati. Šipe tega prostora so bile razbite, tako da je ob sedanjih dneh močne burje pihal nanj mrzli piš. Ne da bi mu dali kaj jesti ali piti, so ga imeli v tej ozki kletki zaprtega skoro 48 ur do 1. t. m., dokler ga niso iztaknili njegova soproga in nekateri njegovi kolegi, ki so do tedaj na najrazličnejših krajih poizvedovali po njem. Spričo nepopolne evidence o ujetnikih po raznih tukajšnjih zaporih so na kvesturi prejkone pozabili, kje so zaprli nesrečnega Obada, zakaj upira se misel, da bi ga bili vedoma pustili tako dolgo v takem nečloveškem položaju. Ko so karabinerji ob prisotnosti soproge in njegovih iskajočih ga tovarišev odprli vrata ozke temnice, so našli Obada na pol mrtvega od prestanih muk in od gladu in žeje ter vsega ozeblega in tako upalih lic, da je bil komaj spoznati. Komaj so ga za silo malo okrepčali s hrano in z vinom, prinešenim po njegovi soprogi. Sedaj je Obad zaprt v zaporih v via Tigor. Vzrok aretacije še ni povsem pojasnjen. Baje ga imajo na sumu, da je uvažal slovenske liste in papirnati kronski denar.

Harlekini. Trst, 4. februarja. (Ljub. kor. urad.) Po italijanskih tržaških, ljudskih in srednjih, občinskih šolah daje učiteljstvo podpisovati učencem zahteve, naj **pripadata Reka in Split Italiji.** Enake podpise zbirajo tudi pri občinstvu ob vhodih v kinematografe. Tudi v raznih občinskih zavodih, tako na pr. v norišnici zahtevajo od uslužbencev take podpise. Kdor noče podpisati, je izročen nemilosti.

Italijanski pouk v naših šolah. Italijani poskušajo vpeljati laški pouk v vse šole v okupiranem ozemlju. V različnih občinah, kjer so ga uvedli, so ga že opustili, ker se je vpisalo v laške tečaje le po par učencev; kljub temu, da so delili učencem med poukom hrano. Naše učiteljstvo je pouk v italijanščini povsod odklonilo.

Italijani pustošijo nasade za pogozdovanje Krasa. Italijani sekajo iz mladih nasadov 7—10letne smrekice ter jih porabljajo za telefonske drogove; starejše nasade pa izsekujejo za kurjavo. Nasad med Zagorjem in Knežakom so docela posekali. Ako bodo Italijani na našem Krasu dolgo gospodarili, bode burja na Krasu spet zagospodarila.

Italijanski vojaki stradajo. Vsled slabe aprovizacije vojaštva strada; dokler ni zapadel sneg, so vojaki vse njive prekopali, iskajoč krompir, korenje i. dr. Sedaj pa prosjačijo po hišah za hrano.

Umor. Poročali smo že, da so Italijani ob demarkacijski črti ustrelili 22 januarja nekega slaboumnega mladeniča. Doznali smo, da nesrečnež ni bil slaboumen, pač pa, da je bolehal na živcih. Živčno bolezen si je nakopal pri vojakih. Edvard Kovač, 19 let star, je gori navedenega dne odšel neznano kam z doma in se ni več vrnil. Blizu Skocijanskih jam, še onostran demarkacijske črte, kake ¾ ure hoda od Rakeka ga je zadela zahrbtna italijanska krogla. Italijanska preiskovalna komisija je baje ugotovila, da je Kovača aretirala vojaška patrulja, obstoječa iz treh mož, kateri je ušel in na katerega je poveljnik straže 4krat strelial v zrak, ter šele petič nanj pomeril. Nasprotnih prič pa ni. Po drugi italijanski verziji je bil ustreljen Kovač oborožen z gnojnimi vilami ter nosil pod pazduho malo vrečo; ko se ga je hotelo aretirati, se je baje tako silovito z vilami branil, da je bila straža prisiljena rabiti orožje.

Prva, kakor tudi druga verzija sta gotovo debeli laži. Prva radi tega, da bi ne mogli tako slabotnega človeka, kakor je bil raniki Kovač, ugnati trije vojaki. Druga zato ne, ker doma nikakih gnojnih vil ne pogrešajo. Splošno se govori, da ga je italijanska straža brez vsakega upora in povoda zahrbtno ustrelila.

V nedeljo 26. januarja je bil nesrečni mladenič v Postojni pokopan, potem, ko se je čez 4 dni po velikem trudu in posredovanju dobilo od italijanskih vojaških oblasti dovoljenje, da se ga sme prenesti na dom. Lepega pogreba se je udeležilo nebroj meščanstva, ki je s svojo udeležbo dokazalo, da se ne ukloni italijanskemu nasilju, in naj se zgodi karkoli.

Tudi grobove odpirajo.

V Topolju pri Kninu so dali Italijani odpreti sveže grobe in preiskati mrtvece. Baje bi neki našli na ta način sledeve politične agitacije, proti Italijanom naperjene. Pač nepotreben trud, saj je vsa Dalmacija, razven par Italijašev, taka politična agitacija! Skrajno barbarsko in v večno sramoto pa je italijanskemu narodu, da niti grobov ne pusti na miru v svoji roparski strasti po tuji zemlji.

STAVKA V TRSTU.

Trst, 3. februarja. (Lj. k. u.) Kakor že objavljeno, je bilo med organizacijami delodajalcev in delojemalcev pogojeno, da izplačajo delodajalci svojim uslužbencem obojega spola in vajencem takoj 100 kron na račun, dokler se ne urede definitivno plače in mezde v lirski valuti v izmeri, ki je v veljavi v italijanskem kraljestvu za posamezne kategorije delavcev. Nekateri delodajalci se sedaj branijo, izplačati onih 100 kron. Tako pekovski delavci niso mogli doslej dobiti tega izplačila navzlic pogajanjem, trajajočim ves minuli teden. Zato so se pekovski delavci včeraj zvečer sešli v Delavskem domu, da se dogovore o svojem postopanju, in sklenili soglasno, da uprizore protestno stavko, ki naj traja do danes opoldne. Stvar se mora urediti tekom današnjega jutra. Ako se v tem času ne doseže sporazum, odklanja pekovska organizacija vsakršno odgovornost.

Trst, 4. februarja. (Lj. k. u.) Stavka železničarjev, ki se je pričela predvčerajšnjim opolnoči, se je tekom dneva razširila skoro po vsej Julijski Benečiji. Uradniki, prideljeni železniški prometni službi, so se pokazali solidarne s stavkujočimi. Stavka se je včeraj nadaljevala. Stavkujoči so popolnoma mirni. Promet je deloma ustavljen, deloma pa ga vzdržujejo italijanski železničarji. Stavkarski odbor je v permanenci.

Trst, 4. februarja. (Lj. k. u.) V soboto zvečer je bilo v Delavskem domu številno obiskano zborovanje železničarjev, večinoma bivše južne železnice. Govorniki so se pritoževali, da jim uprava italijanskih državnih železnic še do danes ni izplačala zvišane draginjske doklade, ki bi jo morali dobiti že začetkom leta. Doklada je bila sicer že dovoljena in vpisana v plačilne pole, iz katerih pa so jo v zadnjem hipu izbrisali. Na shodu so se mnogi železničarji pritoževali zaradi zavlačevanja rešitve raznih njihovih zahtev, zlasti pa, ker še niso dobili nobenega odgovora na spomenico glede na neupravičene odpuste iz službe, ureditev plač in službenega razmerja. Po dolgem posvetovanju se je shod zaključil s sklepom, da se proglasi železničarska stavka. Ta sklep je bil sprejet z veliko večino. Sestavil se je takoj stavkarski odbor, ki obstoja iz 10 zaupnikov južne železnice in ravno toliko zastopnikov bivše državne železnice. Stavka se je nato točno o polnoči pričela ter je bil vsled tega ustavljen železniški promet.

Neprijetno za Lahe.

Trst, 2. februarja. (Lj. k. u.) (Zakasnelo.) Včeraj se je tukajšnjemu gubernatorju predstavilo odposlanstvo »Županske zveze za sodni okraj Vipava«, spremljano po dr. Josipu Wilfanu ter mu glede zapovedanega italijanskega občinskega poslovanja predložilo nastopno spomenico: »Na dopis z dne 18. januarja 1919 št. 70, v katerem se ukazuje županom in gerentom, da bodo morali uradovati italijanski in rabiti občinske pečate le z italijanskim besedilom, poroča podpisana Županska zveza v Vipavi za 15 vipavskih občin, da je ukaz neizvršljiv iz nastopnih razlogov: 1. Župani niso zmožni italijanščine ne v besedi, ne v pisavi, 2. Občine so jako majhne in bi gospodarsko hudo trpele, ako bi morale najeti uradnike, vešče slovenskega in italijanskega jezika v govoru in pisavi. Tajniške plače bi izčrpale skoraj vse občinske doklade in ne bi ostalo skoraj ničesar za podporo občinskih ubožcev, za vzdrževanje občinskih šol in za plačo drugih občinskih uslužbencev, dočim so do sedaj tajniki opravljali tajniški posel kot postransko službo in so bili zadovoljni z majhno plačo, 3. V občinah se ni še nikdar uradovalo italijanski, marveč samo slovenski. Pravica, rabiti slovenski jezik in pečat nasproti vsem političnim instancam bivše avstrijske vlade, je bila občinam kot avtonomnim oblastim zmeraj sveta. Vlada bivše Avstrije je dala občinam malo pravic, vendar je pravico slovenskega dopisovanja respektirala tudi nasproti vladnim organom. Občine niso bile niti dolžne, predlagati neslovenske dopise; ustanovljen je bil celo poseben urad, ki je prevajal neslovenske dopise in jih dostavljal občinam v slovenskem prevodu. Ko je vojaštvo kraljeve italijanske armade zasedlo naše občine, je slovesno izjavilo, da bo čuvalo vse šege in navade kraja in da ostanejo veljavni vsi zakoni bivše Avstrije, dokler ne bo definitivno odločena usoda Julijske Benečije. Samo ob sebi je umevno, da je z besedami »šege, navade, zakoni« razumeti tudi slovensko uradovanje in raba slovenskega občinskega pečata. Zato je zgoraj navedeni ukaz v nasprotju z izjavami vojaške oblasti in tak, da užalosti in razburi občane, ki so se doslej vedno korektno obnašali proti vojaštvu kraljeve italijanske vlade. 4. Ta stvar se ceneje in lepše reši na ta način, da se pri kraljevih italijanskih centralnih oblastih namestijo slovenščine zmožni uradniki. Ako upoštevamo, da ima samo okrajno glavarstvo Postojna okolo 40 občin, vidimo, da se bo samo v tem okrajnem glavarstvu prihranila občinam ogromna svota. 5. Naposled bodi omenjeno, da prepušča 6. točka pogojev za premirje upravo onih krajev, ki jih je izpraznila avstro - ogrska armada, lokalnim oblastem pod kontrolo stacijskih poveljnikov zveznih okupacijskih čet. — Zato prosi podpisana Županska zveza: »Njegova ekscelenca, gospod guberhator Julijske Benečije v Trstu, naj upošteva v dopisu navedene razloge in razveljavi ukaz kraljevega komisarijata v Postojni z dne 18. januarja 1919 št. 70«. — Gubernator je odposlanstvo prijazno sprejel ter obljubil, da bo dal to stvar natančno preiskati, in si pridržal definitivno rešitev.

Iz Nadanjega sela. Takoj, ko so prišli Italijani v našo vas, so zasedli šolsko poslopje. 7. januarja pa se je pričelo zopet poučevati. Dne 21. januarja pa so Italijani prebarvali slovenski napis na šoli in v laških barvah narisali velik napis: »Eviva l'Italia«. Tudi župnišče in občinsko hišo, ter veliko hiš v vasi Nadanjeselo so Italijani pobarvali v laških barvah. Občinski veljaki so protestirali proti temu početju pri bataljonskem povelistvu. Adjutant pa se je izrazil, da tega ni napravilo vojaštvo, marveč civilno prebivalstvo, ki čuti italijansko. Ker je pa deputacija dokazala po nekem podpisu na župnišču, da je storilec brzostrelni oddelek tamkajšnjega polka, so takoj posnažili zamazana poslopja. Zlobnost tega početja pa se kaže najlepše v tem, da je sestavljal istočasno, ko so bili občinski veljaki pri bataljonskem povelistvu da protestirajo, italijanski častnik na polkovno povelistvo poročilo, v katerem poroča, da so se tukajšnji prebivalci, (izmed katerih niti eden ne razume italijanščine), izjavili za Italijo s tem, da so pobarvali svoje hiše z italijanskimi napisi v italijanskih barvah.

— **Laške okupacijske oblasti in žigosani bankovci.** Prvotna obvestila, ki so došla fin poverjeništvu v tej zadevi, žal niso bila točna, dasi uradna. Tem raiši imenom tega poverjeništva lojalno popravljamo, da laške okupacijske oblasti dosedaj niso prepovedale postajama v Beli peči in Ratečah, sprejemati žigosane bankovce.

Slovanski svet.

Galički rusofili. Lavov (idu.). Ovdje je nedavno iz članova »narodnyeg sovieta« osnovan rusofilski komite. Kao novinski organ fungira poznati »Prikarpatskpaja Rus«. Medju članovima komiteja nalazi se takodjer i zastupnik Kurylowicz i Dr. Markov. Komite se protivi samostalno ukrajinskoj republici i zahtjeva sjedinjenje svih Rusa.

Haag, 5. februarja. (Lj. k. u.) Čehoslov. tisk. ur. poroča: Posebni poročevalec amsterdamskega »Telegraafa« v Pragi je imel s predsednikom Masarykom razgovor o čeških odnošajih. Glede prispojitve Nemške Češke je dejal Masaryk, da ne gre za prispojitev tega ozemlja, ker so pokrajine, o katerih govorijo, da so nemške, tvorile že stoletja del Čehoslovaške države. Češka je imela že od sedmega stoletja naprej svoje meje tamkaj. Dokler je trajala vojna, so Nemci odrekali narodom pravico do samoodločbe in so ustvarili novo teorijo o enotni državi, ne da bi se zanimali za pravice nenemškega prebivalstva teh pokrajin. Mi pa smo priznavali Nemcem vedno neomejeno in popolno enakopravnost. Naša revolucija je bila nekrvava in ni zahtevala ne žrtev, ne maščevanja. Če bi bilo prišlo do izgredov proti Nemcem, bi se bili Nemci mogli pritoževati. Tako pa takih izgredov ni bilo, dasiravno so Nemci tekom štirih vojnih let podpirali avstrijsko vlado. Čehi se nad njimi niso maščevali, navzlic temu pa so nas Nemci razkričali kot imperialiste. Izjemo tvore le praški Nemci, ki imajo zaupanje do nas. Sicer si pa tudi v drugih germaniziranih krajih prizadeva prebivalstvo, da doseže prispojitev k Čehoslovaški državi.

Zavezniki.

VAŽEN ČLANEK FRANCOZA O NAS.

Pod naslovom »Opazke o konferenci« piše Avgust Gauvain v »Journal des débats« z dne 17. januarja 1919 sledeče:

Pripravljalna medzavezniška konferenca nadaljuje posvetovanja o ureditvi konference za preliminarni mir. V svojih dveh včerajšnjih sejah je določila definitivno, da bodo imele Zedinjene države ameriške, britsko cesarstvo, Francija, Italija in Japonska po pet delegatov, Brazilija tri, Belgija, Čile, Grška, Poljska, Portugalska, Romunija, Srbija, Čeho - slovaška republika in vsak britski dominij po dva, Nova Zelandija, Sijam, Kuba, Guatemala, Haiti, Honduras, Liberija, Nikaragua, Panama in Črna gora po enega. To naštevanje osvetljuje ilogizme, ki smo jih sporočili včeraj in ki vsi sledijo iz tega, ker spreminjajo v splošni mirovni kongres medzavezniško konferenco, ki ima špecijalno nalogo, da določi pogoje preliminarnega miru. Je pa še drugo. Smatrajo n. pr. kot neobstoječo oficijelno notifikacijo ustanovljenja kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev in smatrajo kot obstoječe edino le srbsko kraljestvo, ki ga niti v Srbiji sami ni več. Iz tega sledi, da se najbrže ne bodo smatrali delegati kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, akreditirani v tej lastnosti, pooblaščeni, da prisostvujejo konferenci kot delegati Srbije. Posledica bo, če se ne spremeni včerajšnja odločitev, da je prav lahko mogoče, da kraljestvo regenta Aleksandra sploh ne bo zastopano na konferenci. Pripravljalna konferenca se ozira vedno na iste rahločutnosti in da enega zastopnika črnogorskemu kraljestvu, ki ga ni več, ker je proglasila velika črnogorska skupščina, da se vtelesi dežela Srbiji. Samo toliko dopusti konferenca, da bo ta delegat umrle države imenovan in pripuščen »šele v trenotku, ko bo sedanji politični položaj te dežele razjasnjen«. Vendar ni nič bolj jasnega kot je ta položaj. Črnogorci so izjavili, da je kralj Nikolaj in njegova dinastija odstavljena, kakor so Čeho - Slovaki proglasili, da so odstavljeni Habsburžani. Čemu delati razliko med obema slučajema? Zakaj prizna pripravljalna konferenca Poljsko (brez posebne označbe) in Čeho - slovaško republiko in ignorira kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ima pravilno sestavljeno vlado? Dela, kakor bi hotela izzvati izbruh boljševizma v Jugoslaviji. Jugoslavija je sedaj med velikimi evropskimi državami, kjer se še ni pokazal boljševizem. Če pa dobé narodi teh pokrajin vtis, da dela z njimi konferenca, ki naj bi se imenovala mirovna, kakor s parijami, bi se lahko spozabili do hudih neredov. Ravno to pa nameravajo ljudje, ki delajo s Hrvati kot z divjaki, in ki iščejo pretvez, da bi se okoristili z njih bogastvi.

To so slaba znamenja. Človek se vpraša, vsled kake slabosti so prekoračile demokratične države principe, ki so rekle, da jih bodo napisale na čelo programa svojih del. Nekatere med njimi, se zdi, gredo tako daleč, da predlagajo celo pripustitev zastopnikov sovjetske vlade, to se pravi psevdovlade, ki je razbila s silo izvoljeno konstituanto, ki se opira na armado najemnikov in se vzdržuje z najbolj zločinsko nasilnostjo, ki je bila kdaj na zemlji. In ravno ti pooblaščenci nočejo priznati svobodne združitve Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno edinstveno državo, kjer vlada mir! Z druge strani pa ne nalagajo nobenih pogojev Poljski, ki se vije v krčih in nima na nobeno strani niti približno določenih mej. Mislili smo, da je približno konec kancelarskih šikan. Zmotili smo se. J. J—č.

Iz Avstrije, Madjarske, Nemčije, Turške.

SPARTAKUS V BREMENU POBIT.

Bremen, 4. februarja. (Lj. kor. u.) Bösmannov tiskovni urad poroča: Po 1½urnem premirju se je vnel proti 5. uri boj nanovo. Težko topovi so pričeli na novo grmeti in nepretrgano streljanje s strojnicami je naznanjalo, da se vrše pocestni boji. Ob 6. uri so dospele od mosta preko Wesere prva vladne čete bremenskega prostovoljnega zbora med navdušenimi pozdravi prebivalstva do tržnice ter zavzele občinsko poslopje. Hiše v bližini so takoj preiskali, nakar je dospelo topništvo, vojaštvo s strojnicami in oklopnimi vozovi, ki so se razvrstili na trgu. Kmalu nato so se oglasili iz stolnice zvonovi na čast padlim, ki so obenem naznanjali prebivalstvu, da je konec nasilnega gospodstva komunistov v Bremenu. Po mestu so takoj nato nabili oklic, podpisan od petih članov večinskih strank, ki so naznanjali, da je nasilna vlada komunistov odstranjena.

Weimar, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: V vladi bodo zastopane vse one stranke, ki so za vojne tvorile stranko večine, torej večinski socialisti, demokrati in centrum. Dosegel se je že važen uspeh s tem, da se je centrum izjavil pripravljenim, vstopiti v vlado. Prejkone bodo socijalisti večine kot najmočnejša stranka zasedli tri predsedniška mesta, t. j. mesto predsednika nemške republike, mesto ministrskega predsednika in mesto predsednika narodne skupščine. Domneva se, da bo Ebert predsednik republike, Scheidemann pa ministrski predsednik. Za mesto predsednika narodne skupščine prideta v poštev ali socialnodemokratični poslanec vratislavski Löve, ali pa Wolfgang Heine, sedanji pruski minister za pravosodje. Kabinet bo imel 12 ali 14 članov.

Resni nemiri v Lincu.

Dunaj, 5. februarja. Včeraj so izbruhnili v Lincu resni nemiri, ki so se danes nadaljevali. Razne roparske tolpe so oropale večino manufakturnih, raznih drugih in tudi trgovine z zlatninami. V okolici mesta so napadli roparji tudi samostane. Oblasti so nasproti roparjem popolnoma brez moči, ker se je ljudska straža priklopila vstašem, ter nastopa z orožjem v roki proti orožništvu. V samostanu jezuitov so pokončali vse, odnesli so celo vino za maševanje. Kar jim ni bilo mogoče odnesti, so roparji uničili. Tako so v istem samostanu potresli kislo zelje z apnom. Po okolici Linca so pričeli roparji jemati kmetom tudi živino.

Dunaj, 5. februarja. Danes je odšlo iz Dunaja 600 orožnikov v Linc. Istotako je iz Amstättna odšlo 600 orožnikov, da pomagajo zatreti upor v Lincu.

Ven nas mečejo.

Dunaj, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) Dun. kor. urad poroča: Danes dopoldne je bil na tehniki shod zaradi mariborskih dogodkov. Dijaki so poslali k rektorju deputacijo, kateri je rektor izjavil, da so z današnjim dnem vsi jugoslovanski dijaki s tehnike izključeni na odredbo rektorata. Nato so odšli tehniki k univerzi, kjer se je vršil v veliki slavnostni dvorani univerze shod nemškega dijaštva. Tekom zborovanja je izjavil rektor, da je akademični senat sklenil, izključiti iz dunajske univerze vse jugoslovanske dijake, katerim se potrjuje z današnjim dnem zimski semester kot popoln semester.

Italija.

Gospodarska propalost Italije? Züricher Tagesanzeigerju« poroča njegov italijanski dopisnik: Socijalistični poslanec Carotti je izjavil na ljudskem shodu v Milanu, da je Italija gospodarsko uničena. Državni bankerot sicer še ni sledil, ali je že činjenica. To kaže nered v vsakem državnem podjetju in nezaposlenost, ki neprestano raste, ter nesposobnost, da se ublaži splošna mizerija. Na raznih socijalističnih shodih v italijanskih velikih mestih so bile sprejete resolucije, naperjene proti sedanji vladi, zlasti proti imperijalizmu.

Lugano (idu.). Protiitalijansko držanje danske štampe. »Corriere della Sera« tuži se na protiitalijansko pisanje danskih novina tečajem cjeloga rata, što i sada još traje. Danske su novine uvijek nastojale umenjivati talijanske pobjede, te ih pripisati izdaji slavenskih naroda bivše austro - ugarske monarkije. Konačna sjajna talijanska pobjeda nije u Danskoj takodjer na znanje uzeta. List zahtjeva bolju organizaciju službe propagande u inozemstvu.

Mirovna konferenca.

AMERIKA PROTI LONDONSKEMU DOGOVORU.

»Gazetta del Popolo« je dobila od poslanca Beviona iz Pariza nastopno poročilo: Naši evropski zavezniki stoje še vedno na stališču londonskega dogovora, Amerika pa predlaga neke splošne izpremembe, da bi tako moglo priti do trajne sprave med Italijani in Jugoslovani. Amerika je prijateljsko razpoložena napram Italiji in radi tega stremi po sporazumu. Razven tega hočejo zastopniki Zjedinjenih držav, da se morajo vsi argumenti strategičnega značaja izločiti in so tudi obljubili podporo, da se pregovori Jugoslavija za popolno razoroženje. Kljub vsemu temu naši delegati delujejo dalje.

Pariz, 4. februarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: Vrhovni voini svet zaveznikov je svoje seje odgodil do 15. februarja. Lloyd George je snoči odpotoval na Angleško. Predsednik Wilson se prihodnji petek odpelje v Bruselj.

Haag, 4. februarja. (Lj. kor. ur.) Glasom Čehoslov. tisk. urada poročajo iz Pariza, da bo v kratkem objavljen načrt za zvezo narodov. Predsnočnjem sta predsednik Wilson in polkovnik House izgotovila načrt, ki bo dodan mirovni pogodbi, čim ga odsek za zvezo narodov sprejme v seji.

Spomenica francoskih žen. Iz Pariza poročajo: V imenu tisočev francoskih in zavezniških žen je bila izročena na mirovni konferenci spomenica, v kateri je navedeno vse nasilje in vse trpljenje, ki so je pretrpele žene iz krajev, ki so jih bili Nemci okupirali, s prošnjo, da se krivci strogo kaznujejo.

Razgled.

Socijalistični kongres.

Bern, 4. februarja. (Lj. kor. urad.) (Mednarodni socialistični kongres. Nadaljevanje.) Kot žadnji govornik v popoldanski seji je povzel besedo dr. Friderik Adler (Avstrija), ki so ga zborovalci burno pozdravljali. Govornik je obrazložil vprašanje krivde in naglašal, da od vsega početka ni dvomil, da je Avstrija precej zakrivila izbruh vojne. Krivda pa ne zadeva proletarijat, marveč edinole vladajoče kroge. Avstrija je vojno pripravljala po načrtu še pred atentatom v Sarajevu. Ravno tako je jasno, je dejal govornik, da si Avstrija brez sporazuma z Nemčijo ne bi upala tega. 5. julija 1914 je bil v resnici odločilen dan. (Medklici.) Dokazano je, da je ta dan prišel v Berlin poseben sel s pismom cesarja Franca Jožefa cesarju Viljemu in da sta 5. julija 1914 cesar Viljem in Bethmann Hollweg sklenila vojno. (Medklici.) Dne 7. julija 1914 je Avstrija odobrila ta sklep, in izza tega dne je smotreno delovala na vojno. Avstrijski ultimat Srbiji je bil v sporazumu z Nemčijo tako sestavljen, da je bil nesprejemljiv, in rok nalašč tako kratek, da je izključil vsako posredovanje nevtralnih držav. Pozabiti pa ne smemo, je nadaljeval dr. Adler, da vladajoči krogi v drugih državah tudi niso bili nedolžni. Imperialisti v Parizu in Petrogradu so delovali na vojno, toda občutki krivde gredo na rovaš osrednjih držav. Res je pa tudi, da je avstrijsko delavstvo vedno smatralo, da pomenja carizem nevarnost za demokratični razvoj Evrope in posebno nevarnost za Avstrijo. Govornik je naposled izjavil, da ni boljševik, da pa nikakor ne gre, da konferenca mednarodnega proletariata izreče kakoršnokoli obsodbo o nenavzočih. Zaradi tega prosi za odklonitev Thomasove resolucije.

Kako sta se spoznala dalmatinski Hrvat dr. Ante Biankini in Wilson.

Wilsonu se je bila pripetila pred kakimi 8 leti nezgoda z avtomobilom v Čikagu baš pred stanovanjem zdravnika dr. A. Biankinija. Zdravnik je bil hitro poklican in je pomagal ponesrečenemu

čenemu Wilsonu ter ga spravil tudi v svoje stanovanje, kjer je ostal tri dni. Odtod se poznata in občujeta prijateljsko. Čujemo, da se nahaja dr. Biankini v Wilsonovem spremstvu v Parizu.

Železniški promet na progi Solun-Carigrad. Bukarešt (ídu). »Universul« javlja, da je most preko Strume popravljen, pa će železnički promet između Soluna i Carigrada opet uzpostavljen biti. Osobni promet predbježno je samo na progi Solun - Seres dozvoljen.

Uništene crkve u Belgiji. Genf (ídu). »Libre Belgique« javlja, da je u zapadnoj Flandriji što sasma, što djelomice uništeno 144 crkva.

Uhićenje jednoga boljševika u Ateni. Atena (ídu). Bolševistički agent Kamerof, kojega progone sigurnostne oblasti u Pragu i Budimpešti, ovdje je uhićen. Komarof odklanja svako razjašnjenje svog boravka u Ateni.

Dnevne vesti.

— **Zaloga v mestni ubožnici.** Bolj ko je kaka stvar neverjetna, raje se v današnjih časih veruje! Sedaj krožijo po Ljubljani, dasi je mestna aprovizacija poverjeništvu za socijalno skrb, ki je vdrlo po neki nepostavni komisiji v prostore mestne jubilejske ubožnice, stvar pojasnila, naravnost blazne govorice, češ, da je omenjena komisija zalotila v ubožnici blaga za več nego pol milijona kron. Ženske in delavci pa že groze, da bodo vlomili v poslopje in po načelih socijaliziranja pobrali, kar bodo dobiti mogli! Tudi »Večerni List« se peča s to zadevo ter hoče imeti pojasnila, dasi noben pameten človek ne more misliti, da bi bilo na tako ozkem prostoru nakupičenih vrednosti za pol milijona kron. Zatorej bodi še enkrat pojasnjeno, kar se je poverjeništvu za socijalno skrb že itak pojasnilo: V jubilejski ubožnici se nahaja predvsem shramba, kjer ima gospodinja tega zavoda svoje zaloge. Med njo in upravo velja pogodba, po kateri dobi gospodinja za vsakega reveža na dan gotovo svoto, dočim ima ona skrbeti za popolno prehrano. Da ji je to mogoče, ima na ljubljanskem polju njive v zakupu in kar je pridelka leta 1918., je sedaj spravljeno v dotični shrambi. Tam je okrog 2½ vagona krompirja, tam je nekoliko več fižola, ajde in drugega žita, kar se je v zakupu pridelalo, tam je nekaj moke, tam so tudi 4 posode masti, morda kakih 60 kg; nad to mastjo so se člani komisije posebno zgražali. V jubilejski ubožnici se kuha počez na dan za 150—180 revežem. Zaloge, ki so se zalotile, bodo komaj zadoščale za par mesecev. In če hočejo ženske in železničarji po ti zalogi pasti, bodo zanje oropale največje reveže, za katere mora skrbeti ljubljanska občina! V ubožnici ima pa mestna aprovizacija eno malo sobico in eno večjo sobo, kjer je spravljenih 11 vreč sladkorja, ki je bil iz cerkve sv. Jožefa tja pripeljan, in 1 zaboj čaja. Tam je tudi kakih 40 zabojev, o katerih se je domnevalo, da se nahajajo v njih živila. To blago se je v dnevih avstrijskega poloma vzelo z železnice na podlagi tovornih listov, kateri so se mestni aprovizaciji odkazali bodisi po železniški upravi sami, bodisi po Narodnem svetu v Ljubljani. Ker v cerkvi sv. Jožefa ni bilo primernega prostora, rekviriral je župan omenjena dva prostora v ubožnici za blago v zabojih, katero se je s kolodvora speljalo, da ni bilo ukradeno, kakor je bilo ukradenih veliko drugih pošiljatev. Vse to je veliko varnejše spravljeno v jubilejski ubožnici, kakor bi pa bilo v cerkvi, v katero so že enkrat množice vdrle ter uničile precejšno množino testenin. Aprovizacijske zaloge so v ubožnici spravljene v kakih 20 večjih in 20 malih zabojih. Podpisani je zaukazal, da naj se napravi polagoma inventura o dotičnem blagu, dvomim pa, da bi bilo to blago kake posebne vrednosti. Ker je imela mestna aprovizacija v teh časih obilo drugega posla, se je inventura le počasi nadaljevala, pri tem pa se je že izkazalo, da se v nekaterih zabojih nahajajo igrače za otroke in druga taka šara. Oddelku za demobilizacijo se bodo vse reči, če ne spadajo med živila, izročile, mestni aprovizaciji pa se bo morala povrniti tovornina in drugi izdatki, ki jih je imela s tem, da je rešila te objekte, ko jih je speljala s kolodvora ter varno spravila v aprovizačnih shrambah. — Toliko v pojasnilo, da ponehajo že vendar enkrat neumne govorice in da se preprečijo kaki barbarični napadi na jubilejsko ubožnico. Če pa hoče kdo vojsko voditi proti revežem vseh revežev v Ljubljani, mu tega podpisani župan zabraniti ne bo mogel, obžaloval pa bo, da so to vojsko vnele komisije poverjeništva, ki dela pod ponosnim imenom »socijalne skrbi«! Dr. I. T.

— **»Vse ima svoje meje.«** O slovenskem drž. uslužbenstvu se je v zadnjem času mnogo pisalo. Povod za rekriminacije je dal ustanovni občni zbor podpisanega društva in članek v št. 23 »Slov. Naroda« z dne 29. prosinca in št. 27 z dne 1. svečana t. l. Društvo smatra za potrebno, da natoči širši javnosti čistega vina, omejuje pa se pri tem zgolj na suha dejstva. Povdarjamo pred vsem, da stoji društvo, katerega člani pripadajo vsem trem političnim strankam, nad strankami. Zato tem bolj obžalujemo, da se skuša organizaciji podtikati z gotove strani politično stremljenje, v članstvu samem pa razvnemati strankarskega nasprotstva. Poročilo predsednika Lilega, podano na ustanovnem občnem zboru, je bilo povsem stvarno in ni imelo kujskajočega namena. Izrecno je celo povdarjal, da se vzdržuje vsake kritike napram postopanju vlade v vprašanju drž. nastavljencev in le predsednikovi taktnosti je pripisovati, da se je občni zbor ob impozantnem številu udeležencev tako manifestujoče završil. Da je padla od strani zborovalcev tudi kak pikra, pa opravičena opazka, je pri mizeriji, v koji životari državno uslužbenstvo že nad štiri leta, nekaj popolnoma umljivega. Spontano stavljeni predlogi, ki merodajnim činiteljem niso dobro došli, so naravna posledica boja za obstanek in umevni vsakemu, kdor pozna bedo drž. nastavljencev. O kakem napredovanju državnega uradništva za časa nove vlade društvu do zdaj še ni nič znanega,- izvzemši nekaj slučajev na višjih mestih. Javnosti ni prikrito, da je pri mnogih imenovanjih odločevalo prijateljstvo, osebno znanje in politično strankarstvo. Učiteljstvu k zboljšanju gmotnega položaja prav iskreno častitamo in mu je privoščimo iz srca, pri tem pa bi vlada ne smela državnih nastavljencev prezreti. Ni pa treba posebej naglašati draginjsko doklado in četrtletni nabavni prispevek, ki ga je vlada s tem, da zadevnega zakona ni preklicala, obligatorično prevzela od bivše Avstrije. — Ali bi nam dopisnik »Slov. Naroda« ne mogel povedati, komu so zahteve državnih uslužbencev pretirane Upravna komisija napram njim ni imela nikakih pomislekov, celo vlada jih je priporočljivo predložila v Beograd. — Predsednik Lilleg je citiral na občnem zboru dobesedno dr. Ravniharjeve besede: »Sramota je, da državni nastavljenci stradajo, še večja sramota pa je za državo, ki svoje delavce s pičlo plačo tira k stradanju.« Saj menda gospod doktor kot trajni prijatelj in zaščitnik državnih uslužbencev danes ne bo mislil drugače. K citatu ni bil pridejan nikakšen komentar, ki bi količkaj meril na osebni napad. — Društveni odbor je bil sestavljen tako, kakor so predlagale posamezne organizacije, katerih vsako zastopa najmanj en odbornik. — Očitek, »da se hoče splošno organizacijo državnih sslužbencev izrabiti v nečedne namene, dokazuje tudi sestava odbora«, je tedaj docela neutemeljen in ga društvo kar najodločneje zavrača. — Zdi se nam, da je dosegel člankar baš nasprotno od onega, kar je imel v mislih. Obžalujemo, da je večini državnih uslužbencev pokazal, kako naj se krene na levo, ravno list, za katerim stoji JDS. Za nas je zadeva končana in na nadaljna izvajanja ne bomo več reagirali. — V Ljubljani, dne 5. svečana 1919. — Za odbor Društva uslužbencev kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev na slovenskem ozemlju«: Makso Lilleg, t. č. predsednik. — Joža Bekš, t. č. I. tajnik.

— **Molčati ne smemo.** Piše se nam: S posebnim zanimanjem sem čital članke pod tem nadpisom Z Boublikom sem bil pred kakimi 18 do 20 leti, ko je služil pri »Janezih« za avditorja, osebno znan. Mož vsai v zasebnem občevanju ni bil ravno napačen in še dosti prijazen, dasi se je kazal že tedaj nemškutarja. Vojna pa ga je silno predrugačila, ker znanec, ki je imel med tem časom z njim opraviti, mi je zatrjeval, da je bil zelo redkobeseden in precej oduren. Mu menda ni drugo rojilo po glavi kakor to, kako bi se s čim strožjim nastopanjem in s čim večimi žrtvami prikupil navzgor. Domislil sem se pri čitanju člankov »Molčati ne smemo« slučaja, za katerega sem se svojčas malo bolj zanimal, ki pa tudi kaže kako ozkosrčno se je postopalo in za kako malenkostne, nepremišljene izjave so pod imenovanim krvnikom morili ljudi. Evo ga! J. I., priprost človek, nekoliko vinjen, je v neki ljubljanski prodajalni modroval o enem in drugem in slednjič prišel do prepričanja, da »cel svet se meša, cel svet je neumen, ljudje pa najboljši, ki cesarja poslušajo«. Imel pa je smolo, da se je našla med maloštevilnimi prisotnimi tudi »dobra« duša, ki ni imela nujnejšega posla, kakor da je navedene besede ponesla gorke na poslušna ušesa. In komaj se je ubogi I. dobro iztreznil, je bilo že po njem — obsojen na smrt, je bil ustreljen na vojaškem strelišču.

— **Bo boli bolelo.** Uradno se objavlja z dne 5. februarja: Konfinacija generala pl. Kleinschrodta se je danes opoldne razveljavila in je bil namesto njega konfiniran trgovec Josip Hudovernig.

— **Naši prostovolci pri srbski vojski.** Uredništvo je iz Oravicebanje dobilo dopis, v katerem se mu javljajo navedeni slovenski fantje, ki so v Rusiji vstopili v jugoslovansko legijo, se bili v Dobrudži in na solunski fronti ter z zmagovitimi bratje prišli preko cele Makedonije in Srbije v Banat. Pišejo, da se jim vsled dolge odsotnosti že toži za svojimi domačimi in se hudujejo nad Italijani. Njih naslov je: 4. četa, 2. bat., 3. p. p. Moravska divizija, I. srbska armija v Oravicibanji, Banat. Imena pa so naslednja: Iv. Skvarčan, Spod. Idrija, Ignacij Hočevar Metlika, Ivan Stele, Komenda, Valentin Starman, Škofja Loka-Suha, Anton Alič, Škofja Loka-Peven, Jožef Goli Pečce Dolenjsko, Franc Koščak, Luče Dolenjsko, Adalbert Tomšič, Knežak, Valentin Keižar, Sorica nad Škofjo Loko, Urh Barant, Litija, Alojzij Pogačnik, Ljubljana, Franc Mezek, Cerkno, Ivan Dobpovolec, Vrhnika, Ivan Lahajnar, Postojna, Jožef Šoštar, Celje.

— **Vsi bivši interniranci, konfiniranci in obsojenci, ne glede na to, ali so prijavili svoje odškodninske zahteve ali ne, naj prijavijo svoje natančne naslove in podatke o svoji konfinaciji, internaciji ali obsodbi Odboru za politične preganjance v roke dr. Janka Leskovca v Ljubljani, Dunajska cesta 31.** — Na isti naslov se naj pošljejo tudi razni nemški listi kakor »Grazer Tagblatt«, »Tagespost«, »Freie Stimmen«, »Marburger Zeitung«, »Deutsche Wacht« itd., v katerih so bile priobčene vesti o aretacijah, internacijah in obsodbah Slovencev.

— **Vdove in sirote onih, ki so bili iz političnih ozirov med vojno ustreljeni, obešeni ali so umrli v zaporu ali ječi, naj javijo svoje natančne naslove Odboru za pol. preganjance v roke dr. Janka Leskovca v Ljubljani, Dunajska cesta 31.**

— **Rodbina Kromarja, ki je bil od vojnega sodišča obsojen in usmrčen, naj takoj javi svoj naslov na Odbor za pol. preganjance v Ljubljani, Dunajska cesta 31.**

— **Rodbina Brencota, ki je bil od vojnega sodišča obsojen in usmrčen, naj takoj javi svoj naslov zgoraj navedenemu odboru.**

— **Častniška aprobativna komisija v Ljubljani.** V dnevniku »Jugoslavija« z dne 2. jan. 1919. je bil napaden gosp. podpolkovnik Fran Zwirn, mestni poveljnik v Mariboru, češ da je vzgojil svoje otroke v nemškem duhu da dela za nemško stvar, da je prodal svoje slovensko in potem nemško mišljenje itd. Na lasten predlog g. podpolk. Zwirna je častniška aprobativna komisija preiskala to zadevo in dognala, da so vsa očitanja v navedenem listu krivična in neopravičena. V svoji plenarni seji dne 1. februarja 1919 je komisija soglasno izrekla, da ni nikakega povoda, da bi se vsled navedenih obdolžitev postopalo proti g. podpolk. Zvirnu, tem manj, ker se ni moglo od nobene strani doprinesti najmanjšega dokaza za omenjene obdolžitve. V Ljubljani, 4. februarja 1919. Dr. Puc, kap. l. r. predsednik. Bernot, nadp. l. r. referent.

— **Častniška aprobativna komisija** se je te dni preselila v samostan Nemškega viteškega reda na Križevniškem trgu.

— **Pozdrave pošilja** vsem znancem in prijateljem iz Draguignana na Francoskem g. Stanko Volarič, ki ima tamkaj mesto kapelnika.

— **Kavarna Kazina.** Čujemo, da je vzel od kazinskega društva kavarno v najem g. Josip Ivančič, znan zaveden Slovenec in begunec iz Gorice ki namerava voditi kavarno skupno s svojim bratom, izučenim kavarnarjem.

— **Trboveljska nesreča pred sodiščem.** Jutri se vrši pred trgovskim deželnim sodiščem velezanimiva civilna razprava Jos. Spitzerja in drugov proti južni železnici radi plačila odškodnine. Predmet je znana velika nesreča dne 15. januarja 1917 pri Trbovljah, o kateri listi niso smeli poročati. Na razpravo so vabljeni izvedenci: inženirja Pollack in Kurschel in znani slovenski učenjak geolog Ferd. Seidl.

— **Niso ubežniki.** Pešci Mauer Fr. Mauer Maks, Čuk Ludovik, Jurca Albin, Rehar Franc in Malik Štefan so bili svoječasno pomotoma proglašeni ubežnikom. Imenovani se ne morejo smatrati za pobegle ker so bili doma v po Italijanih zasedenem ozemlju na dopustu in se niso mogli odzvati raditega pozivu pod orožje. — V notici »Sramotni oder«, je bil imenovan tudi g. Iv. Keceli iz Trzina kot ubežnik. Po končani vojni je kot navdušen Jugoslovan vstopil kot prostovoljec v našo vojsko ter bil poslan prvo v Maribor, pozneje pa v Grebinj na Koroško. Ker je služil kot prostovoljec, je malo verjetno, da bi se bil samovoljno odstranil od svojega oddelka ter je verjetneje, da se je kje ponesrečil, kakor se je izrazil narednik njegovega oddelka, ki je prinesel osebno na dom to novico in njegovo mesečno plačo.

— **Za oslepele vojake.** Ker je prevzelo poverjeništvo za socijalno skrbstvo vse agende glede oslepelih vojakov, naj se darila za oslepele vojake, ki so se oddajala prvotno deželnemu odboru in nazadnje komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave, v bodoče pošiljajo na naslov deželne vlade za Slovenijo, oddelek za socijalno skrbstvo.

— **Za čas čiščenja** prostorov pri poštnem in brzojavnem uradu Ljubljana 2 (glavni kolodvor) bode od danes naprej zaprt promet za stranke.

— **XI. razredna loterija.** Žrebanje 3. razreda se vrši dne 11. in 13. februarja t. l. Cena srečk je: ¹/₁ 120 K, ½ 60 K, ¼ 30 K, ⅛ 15 K. Srečke priporoča **Ljubljanska Kreditna banka v Ljubljani** in njene podružnice v Celju, Celovcu, Splitu, Trstu in Gorici.

Popravek: V včerajšnjem poročnem naznanilu Poličar-Kleindienst je izostala pomotoma beseda »poročena«.

Gospodarstvo.

PRIREDBA OBČNE PRIDOBNINE ZA LETO 1918.

Kakor znano je priredba pridobnine v zmislu avstrijskega zak. o oseb. dav. teoretično zamišljena tako, da se porazdeli zakonito določena celokupna svota (»glavna svota«, prim. § 11 zak.) najprej na »davčne družbe«, ti delni zneski, takozvani družbeni kontingenti, pa potom reparticije na davkoplačevalce. Želeč zvišati glavno svoto je bivše avstrijsko finančno ministrstvo to delo za leto 1918 toliko časa odlašalo, da ga je končno prehitel državni prevobrat. Naši vladi je bilo toraj rešiti vprašanje, ali naj izvrši za svoje področje lastno kontingentacijo ali pa si na drug način pomaga iz zadrege, ki se je pojavila vsled omenjene zamude.

Načelno bi bilo gotovo voliti prvo pot. Težkoče izpeljave so pa deloma nepremagljive — laška okupacija in negotovost političnih mej na Koroškem in Štajerskem! — deloma pa so v sedanjih razmerah, ko še nedostaja statističnih in podobnih stvarnih pripomočkov, tako velike, da bi se itak že hudo zakasnela priredba zavlekla še za precejšen čas, ko bi se kontingentacije resno in temeljito lotili, ne pa je vzeli kot gole formalnosti, da se zadosti črki zakona. Iz tega razloga se je naša vlada v polnem soglasju z mnenjem, ki se je izrazilo tudi od ugledne strani, stoječe izven finančne uprave, odločila za to, da za leto 1918 opusti kontingentacijo, ki sama po sebi ni ravno najboljši plod avstrijskega davčnega zakonodajstva. S kontingentacijo pa odpade obroč, ki veže ves mehanizem priredbe, in ker je korenita reforma v tako kratkem času tudi izključena, ni preostajalo drugega, kakor da se priredba za leto 1917 kolikor mogoče obdrži tudi za leto 1918.

V to svrho določa naredba, Uradni list št. 337, da je v obče predpisati pridobnino s tistim zneskom, kakor za leto 1917. Ker se je pa odmera za to leto izvršila z ozirom na obratne razmere l. 1916 in ta podstava v posameznih slučajih ne bo več odgovarjala zahtevam pravične in enakomerne porazdelbe davka, dovoljuje naredba, da se izjemoma na predlog davkoplačevalcev ali pa, ako davčno oblastvo spozna to za potrebno, uvede nova priredba, ki bodijo za njo merodajne obratne razmere l. 1917. Davkoplačevalci, ki se žele poslužiti te možnosti, morajo pa vložiti predpisano pridobninsko izjavo in sicer najpozneje do 17. t. m. Sicer njih predloge ni več treba upoštevati. Za vse druge odpade ta za leto 1918 pridobninska izjava in priredbeno postopanje sploh, izvzemši da je davčno oblastvo to izredno dovolilo.

— **Promet vlakov.** S 5. svečanom se upelješo med Ljubljano in Borovnico naslednji vlaki za osebni promet: Vlak št. 5 odhod iz Ljubljane ob 7. uri 1 min. zjutraj; prihod v Borovnico ob 7. uri 23 min. zjutraj. Vlak št. 866 odhod iz Borovnice ob 8. uri 6 min. zjutraj; prihod v Ljubljano ob 9. uri zjutraj. Vlak št. 823 odhod iz Ljubljane ob 5. uri 10 min. popoldne; prihod v Borovnico ob 6. uri 9 min. zvečer. Vlak št. 810 odhod iz Borovnice ob 6. uri 37 min. zvečer; prihod v Ljubljano ob 7. uri 15 min. zvečer.

— **Javna prostovolna dražba.** V petek, dne 7. februarja se bode prodajalo v hiši na Ambroževem trgu št. 3/II na javni dražbi razno sobno in kuhinjsko pohištvo, lovski voz in razni drugi predmeti.

Kultura.

— **Sedemdeset let** poteče jutri, kar je umrl v Kranju naš pesnik-prvak dr. France Prešeren.

Molčati ne smemo več! Iz pijetete do našega Cankarja, pa tudi iz — samospoštovanja! Včeraj, 4. februarja 1919 se je vršila repriza »Jakoba Rude«, resne in globoke igre, trajne literarne vrednosti, v kateri tiči del Cankarjanske filozofije. Igra ni lahka, to priznamo. Premijere nisem videl, toda včerajšnja predstava je bila tako pod vsako kritiko, da se sploh ne spominjam tako slabe in nesrečne predstave. Bil sem pred par leti gledališki kritik »Narodov« in pozneje »Zvonov«, ko se je prvič igral »Jakob Ruda«.» Kako brezprimerno boljša je bila tedaj predstava! In zdaj v novi dobi, naj gledamo kaj tacega! Ali igra ni bila naštudirana, ali pa ji igralci niso kos! Razun dveh, morda treh, ni bil nikdo na mestu. Uloge so bile nesrečno razdeljene. To je bila — bodimo odkriti — kompletna »šmira« — žaljenje Cankarjevega spomina, bagatelizirnje občinstva! Kaj bi rekel n. pr. Funtek, ako bi tako šušmarsko igrali njegovo »Tekmo«? Naj mi oprosti nam vsem dragi in simpatični Danilo, ki ga visoko cenim kot pravega igralca. — toda Ruda ni zanj! Nikdo ni za vse! Prvič smo zapazili, da je celo naše potrpežljivo občinstvo sikalo. To mu včeraj ni bilo v nečast. Ne bom se spuščal v detajle. Kadar vse igra diletantsko, niti najboljši igralci in igralke ne zadenejo pravega tona. Včeraj niti dijaškemu parterju nismo zamerili, da je v zadnjem dejanju prasnil v smeh. Tudi jaz nisem vedel, ali se naj jezim ali smejem. Nazadnje je tudi Broš čisto odrekel, da ne govorim o Justinu, Košuti (gosp. Hlebanja bi pač ne smel nikdar nastopiti v resni vlogi!) i. dr. Pri naših razmerah in — žal — za naše občinstvo bi se morali pasuti, kakor: »Jaz sem sposoben itd.« sploh črtati; to bi drami prav čisto nič ne škodilo. Cankar sam bi bil morda prav storil... Je malenkost, — toda z enim samim kočljivim mestom gre cel efekt dejanja po vodi. — Priznam, da so težke razmere, da je treba imeti obzira in marsikaj pregledati. Toda vse, kar je prav, in vsaka reč ima svoje meje, tudi prizanesljiva kritika. Molčati ne smemo več! Bilo bi to v kvar resni naši umetnosti in ugledu našega Narodnega gledališča. Kaj bi si bil moral misliti včeraj o nas Srb ali Hrvat!? Bilo me je sram. Boljše, da se takih težkih iger sploh ne da, ako se jih povoljno ne zasede ali pa dovolj ne naštudira. Rudi so pač samo Borštniki kos... Pa brez zamere. Te besede zapisati nisem bil dolžan le čistemu spominu največjega mrtvega slovenskega genija, nego tudi resnemu našemu stremljenju — kvišku.

Dr. Jos. C. Oblak.

Iz gledališke pisarne: V četrtek, dne 6. t. m. zvečer ob 7. otvoritvena predstava dramskega (bivšega nemškega) gledališča. Prvič na slovenskem odru se uprizori doslej od političnih oblasti vedno zatirana izvirna Jučičeva tragedija »Tugomer«, ki jo je priredil za oder Hinko Nučič. V vlogi stare Vrze gostuje Zofija Borštnik-Zvonarjeva. Predstava se vrši izven abonementa. V opernem gledališču isti večer ob pol 8. izven abonementa opera »Prodana nevesta« — V petek, 7. t. m. ob pol 8. zvečer v opernem gledališču »Smrt majke Jugovičev« izven abonementa. — V soboto, dne 8. t. m.: Dramsko gledališče ob 7. zvečer: Josip Jurčič »Tugomer« za »C« abonement. Operno gledališče: ob pol 8. zvečer »Jevgenij Onjegin« za »B« abonement. — V nedeljo, 9. t. m.: Dramsko gledališče: zvečer ob pol 8. »Charleyeva teta« izven abonementa. — Operno gledališče: popoldne ob pol 3. »Divji lovec« izven abonementa. — Zvečer ob pol 8 opera »Prodana nevesta« izven abonementa.

P. n. abonentom se sporoča, da se odslej dobe legitimacije za dramsko gledališko pri tamkajšni blagajni, ki je odprta od 10. do pol 1. in 3. do 5. popoldne vsak dan. Ker se vrši že v soboto prva abonement predstava, je potrebno, da si vsak še ob pravem času preskrbi novo legitimacijo.

Knjižnica Splošnega slovenskega ženskega društva je odprta odslej vsak torek, četrtek in soboto od 4 do 6. popoldne. Istočasno se sprejemajo tudi nove članice. Članarina 2 K na leto ter enkrat za vselej vpisnina 2 K. Ustanovnice plačajo 20 K. Slovenke, pristopajte k našemu društvu, ki mora biti zares splošno! Organizirajmo se, ker le množica zmore nekaj, posameznik ničesar. Odbor naroči za svojo knjižnico veliko število novih knjig ter jo preuredi tako, da bo splošna, javna, vsakomur dostopna Ljubljanske Slovenke, ki bi imele glede izbere knjig kake posebne želje, naj jih blagovolijo pismeno sporočiti odboru, ki jih bode po možnosti vse upoštevalo.

Za Cankarjev spomenik. Sijajnemu vzgledu generala Maistra in njegovih častnikov so sledili Ptujčani, ki so poslali po gdč. Olgi Župančičevi za Cankarjev spomenik svoto 700 (sedemsto) kron. — Sploh se Štajerci zavedajo svoje kulturne dolžnosti. Prispevki prihajajo od vseh strani iz inteligentnih krogov. Posebno pa je beležiti povzdiguočo dejstvo, da pride dosti darov iz češko-slovaške republike. Slava Čehom, ki nam s tem kažejo, kaj nam je bil Cankar. — V njihovih očeh in po njihovih izjavah, ki nam prihajajo, je Cankar največji Jugoslovan. Došlo je že blizu 10 000 K brez podrobnejše agitacije. — Sijajen dokaz kulturne zavednosti. Kateri kulturni človek slovenski in jugoslovanski more v očigled temu dejstvu še odlašati s plačilom dolžnega kulturnega obolusa za ta spomenik, ki mora biti veličasten in vreden velikega genija?

Iz JDS.

Delavski shod v Kamniku je priredila Narodno socijalna zveza preteklo nedeljo. Na izredno dobro obiskanem shodu sta poročala Rudolf Juvan in Ivan Tavčar o delavskem položaju in o organizaciji. Shod so skušali motiti socijalni demokratje in to z namenom, da preprečijo ustanovitev podružnice NSZ. Vendar so socijalisti lahko prav kmalu prepričali, da med kamniškim delavstvom nimajo pristašev. Z navdušenjem se je ustanovila podružnica NSZ. in je takoj prijavilo svoje članstvo vse navzoče delavstvo.

— **Shodi JDS 9. februarja.** Jugoslovanska demokratska stranka priredi v nedeljo 9. t. m. sledeče javne shode: v Gorenji vasi pri Škofji Loki pri Anžku ob 2. popoldne, v Zasipu pri Bledu ob pol 11. dopoldne v šoli, v Goriah ob 3. popoldne v šoli, v Dragi ob 3. popoldne pri Turku, v Kočevju pri Beljanu, v Raki ob 3. popoldne v šoli, v Bučki ob 11. dopoldne v šoli, v Litomeru ob 9. dopoldne v šoli.

— **Shodi JDS 2. februarja.** Jugoslovanska demokratska stranka je priredila v nedeljo 2. februarja vrsto dobro uspelih shodov, med katerimi je zlasti lepo uspel shod v Ribnici, katerega se je udeležila vsa ribniška dolina. Opazilo se je, da se v zadnjem času prireja v istih krajih, kjer je sklicala JDS svoj shod protishodi SLS. Tako ravnanje medstrankarskega miru gotovo ne pospešuje. — Shodi so se vršili v sledečih krajih: v Mirni na Dolenjskem (dr. Krivic, dr. Puc); v Šmartnem pri Litiji (Ribnikar); v Trebiji v Poljanski dolini (dr. Kavčič); v Ribnici (dr. Ravnihar, Ivan Puceli); v Dobravi (dr. Fettich); v Breznici na Gorenjskem (dr. Triller); v Novi vasi pri Rakeku (dr. Lovrenčič).

Društvene vesti in prireditve.

— **Občni zbor naprednega političnega in gospodarskega društva za Poljanski okraj** se vrši v soboto, dne 8. februarja 1919 točno ob 7. zvečer v mali dvorani Mestnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Volitev odbora. 5. Raznoterosti. Odprla so se vrata zlate svobode. Bliža se trenutek, ko nam bo treba izbrati nesebične in delavne voditelje, ki nas popeljejo in vodijo v nji. Da pa nam bo mogoče to doseči, naj se sledni žrtvuje in udeleži skupnega dela! — Odbor.

— **»Slovenska Sokolska Zveza«.** Seja izobraževalnega in časnikarskega odseka se vrši v petek 7. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih S. S. Z. v Narodnem domu.

— **Uradništvo denarnih zavodov.** Dne 9. februarja t. l. se vrši v mali dvorani Narodnega doma v Ljubljani enketa uradništva vseh slovenskih denarnih zavodov. Dnevni red zborovanja je: A. 1. Razmotrivanje o položaju uradništva slov. denarnih zavodov za časa vojne. 2. Predlogi glede izboljšanja tega položaja: a) ureditev plač, ki naj odgovarjajo obstoječim gospodarskim razmeram; b) ureditev službenega razmerja na podlagi demokratičnih in socialnih načel, potom zakonodaje. 3. Izpopolnitev stanovske organizacije. 4. Raznoterosti. B. 5. Občni zbor strokovne skupine. Začetek zborovanja ob 9. dopoldne, nadaljevanje ob pol 3. popoldne.

— **Društvo slovenskih obrtnikov** ima v soboto, dne 8. februarja 1919. v Unionu v sobi (vse v rožah) prijateljski sestanek ob 7. uri zvečer. Vabijo se vsi obrtniki, da se prijateljskega sestanka udeleže, ker je v interesu obrtnikov da se razgovoré o zahtevah in željah obrtništva. Udeležite se tovarišega sestanka polnoštevilno. — Za društvo slovenskih obrtnikov: Načelnik Engelbert Franchetti.

— **Ustanovni shod društva zidarskih mojstrov** se vrši dne 23. t. m. za celo Slovenijo, in sicer ob 10. uri dopoldne v hotelu »Unionu« v Ljubljani. Prijave že sedaj sprejema M. Curk, Zvonarska ulica 9, Ljubljana.

— **Športni klub »Ilirija«.** Člani S. K. »Ilirije« se vabijo na sestanek, ki se vrši v nedeljo, 9. t. m. ob 10. uri dopoldne v restavraciji »pri Mraku« Rimska cesta 4. — Odbor.

Poizvedbe.

Dotična oseba, ki je včeraj zjutraj na trgu mladi gospe v sivem plašču izmaknila rjavo denarnico, v kateri je bila razen denarja tudi tobačna karta, se pozivlja, da vse skupaj odda v trafiki v Šelenburgovi ulici, ali pa vsaj denar anonimno pošlje na naslov: Rado Staut, »Narodna tiskarna«, Ljubljana. V tem slučaju se je ne bo zasledovalo, v nasprotnem pa se jo bo na ulici policijsko prijelo pri prvem srečanju, ker je na videz znana.

Izgubila se je v Šelenburgovi ulici damska usnjata zapestnica včeraj zvečer od 4 do ½5. ure z zlato uro. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v upravništvu »Slov. Naroda«.

Izgubila se je včeraj mašna vsota denarja z vojaškimi listnicami od Škofove kleti do Mestnega loga. Pošten najditelj naj to odda Stretu, Franca Cesta v mestni log 21.

Najnovejša poročila.

BORBE NA SEVERNI MEJI.

Lj. kor. ur. poroča z dne 6. februarja iz uradnega vira: Iz Cmureka poročajo ob 6. zjutraj: V Cmureku nič posebnega. Položaj je neizpremenjen. Noč je bila mirna. Lastne patrole so zunaj. — Iz Radgone poročajo ob 7. zjutraj: Včeraj ob 12. opoldne so naše čete prodrle do kolodvora in zajele tri strojnice. Položaj je bil danes zjutraj neizpremenjen. Nemške tolpe kakih sto mož so prešle čez Muro, zasedle Schirmdorf in Abače in pregnale naše orožniške postaje. Naše izgube znašajo do sedaj skupaj 4 mrtve, 19 ranjenih in 16 pogrešanih.

PRESTOLONASLEDNIKOV POLITIČNI DINER.

Pariz, 5. februarja. (N. o. 6. februarja.) Predsednik franc. republike je priredil na čast našemu prestolonasledniku regentu Aleksandru diner, na katerega so bili pozvani in se ga udeležili naši oficijelni delegati predsednik delegacije Pašič, minister zunanjih zadev Trumbič, naš poslanik Vesnič ter Francozi minister zunanjih zadev Pichon, justični minister Nail, finančni minister Klotz, mornariški minister Deignes, naučni minister Laferre ter maršali Foch in Petaine.

NAŠ MINISTRSKI PREDSEDNIK O CENTRALIZMU IN AVTONOMIJI.

Sarajevo, 6. februarja. Član izvršilnega odbora jugoslovanske muslimanske demokratske stranke Hamid Svrzo je imel razgovor z ministrskim predsednikom Protićem. Na vprašanje, po kakšnih načelih zamišlja Protič organizacijo naše države, je ministrski predsednik odgovoril, da je treba v vprašanju centralizacije razlikovati med politično in administrativno. Administrativna centralizacija ne bi bila niti umestna, niti koristna, zlasti ne v večjih pokrajinah. Politične centralizacije pa kar ne moremo dovolj toplo priporočati, zlasti pa še narodu, ki je bil tako dolgo in tako nadrobno razcepljen.

Glede nameravane velike in jedinstvene jugoslovanske demokratične stranke je g. Protič izjavil, da je na vsak način dobro in potrebno, da se prej ali slej stvori stranka, katere politično delovanje bo obsegalo celo državno, t. j. narodno ozemlje brez plemenskih in konfesionalnih razlik jedino na temelju političnega programa in kriterijev. Takšna stranka bi bila še posebno priporočljiva tudi za Bosno in Hercegovino, ker so baš v teh dveh deželah naši stari sovražniki tako dolgo in sistemno negovali razdor na plemenski in konfesionalni podlagi.

DRŽAVNO VEČE.

Beograd, 6. februarja. Vladni krogi so odločeni posečiti seziv Državnega Veča, ker odgovarja tu željam vseh strank in celega prebivalstva. Vesti, kakor da bi vlada delala kakršnekoli ovire, so popolnoma krive, da ne rečemo, izmišljene. Za sklicanje so merodajne samo tehnične okolnosti. Kakor hitro bodo urejeni prostori, se bo Državno Veče sklicalo. Priprave se pospešujejo in obstoji nada, da se skliče naš prvi državni zbor prav v kratkem.

LAHI NA DELU.

Reka, 6. februarja. (N. o.) Italijanska vlada je pozvala »Consiglio Nationale« na Reki, naj pošlje dva delegata kot informatorja o Reki v Pariz. »Consiglio« je designiral znanega renegata dr. Grossicha.

Reka, 6. februarja. (N. o.) »Consiglio Nationale« je sestavil proskripcijsko listo vseh onih reških Jugoslovanov, ki bi jih bilo po italijanskem mnenju treba internirati in deportirati.

NO, SEVEDA!

Dunaj, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) V narodni skupščini sta vložila poslanca Jerusalem in Nagele interpelacijo z ozirom na noto ljubljanske vlade na graško deželno vlado, v kateri se skušajo mariborski dogodki upravičiti na podlagi neke depeše državnega urada za zunanje stvari, ker izjavlja v njej nemško avstrijska vlada, da ne zahteva zase nobenih vladarskih pravic na ozemlju, upravljanem od Jugoslovanov.

NEMIRI MED NEMCI.

Bremen, 5. februarja. (Lj. kor. u.) Dun. kor. ur. poroča: Doslej so prinesli v razne bolnišnice 30 mrtvih in 100 ranjencev. Po krajih, kjer so se vršili boji, iščejo nadaljnih žrtev. Pri čiščenju mesta je pričakovati nadaljnih bojev. Posebno hudi se znajo razviti pri delniški družbi Weser, ker so se tam spartakovci močno utrdili. Doslej vstaši še niso oddali orožja.

Linc, 5. februarja. (Lj. kor. ur.) Danes je bil nad mestom Linc, okrajem Linc in Urfahrt, proglašen preki sod zaradi zločina vstaje.

BOLJŠEVEKI POJDEJO NA POSVET.

Pariz, 6. februarja. (Lj. kor. ur.) Čehoslov. tisk. urad poroča: »Daily Mail« javlja: Sovjetska vlada je sklenila, da se udeleži posveta na otokih Prinkipi, ako se jamči za javnost razprav. Boljševiki nameravajo predložiti posvetu svoj komunistični program. Ljenin je izjavil: Mi moramo iti na otoke Prinkipi, da dosežemo svoj cilj, ki ga nismo mogli v Brest - Litovsku.

Aprovizacija.

† **Pojasnilo glede preskrbe mesa.** Z dobavo živine za civilno prebivalstvo, kakor tudi za vojaštvo so nastale velike težkoče. Posestniki nočejo živine oddajati, deloma z izgovorom, da je cena prenizka, deloma pa tudi zato, ker je nimajo. Od tistega časa namreč, ko se je dovolil prost promet s plemensko živino, je odšla in še gre iz slovenskih pokrajin velika množina živine na Hrvatsko, zlasti pa v ozemlje, zasedeno po Italijanih. To pa vsled tega, ker plačujejo živino drugod dražje, kot pri nas. Druge živine, kakor plemenske pa danes sploh ni in se mora plemenska živina rabiti za zakol. Z ozirom na ta položaj so v mestnih in industrijskih krajih nastale velike težkoče glede preskrbe z mesom. Delalo se bo na to, da se temu čim preje odpomore. Biti pa mora tako od strani lastnikov živine, kakor tudi od strani konzumentov malo potrpljenja in požrtvovanja.

† **Meso** se bo delilo šele v soboto, ker ga je premalo prišlo.

† **Meso na rdeče izkaznice B** bo delila mestna aprovizacija v petek, dne 7. februarja in v soboto, dne 8. februarja v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta - le red: V petek, dne 7. februarja popoldne od 3. do pol 4. št. 1—200, od pol 4. do 4. št. 201—400, od 4. do pol 5. št. 401—600, od pol 5. do 5. št. 601—800, od 5. do pol 6. št. 901—1000. V soboto, dne 8. februarja popoldne od 1. do pol 2. št. 1001—1200, od pol 2. do 2. št. 1201—1400, od 2. do pol 3. št. 1401 do 1600, od pol 3. do 3. št. 1601—1800, od 3. do pol 4. št. 1801—2000, od pol 4. do 4. št. 2001—2200, od 4. do pol 5. št. 2201—2400, od pol 5. do 5. št. 2401 do konca.

† **Sladkor na izkaznice št. 51 in 52** se dobi v trgovini gosp. Krivica na Dunajski cesti.

† **Krompir** se bo delil v aprovizaciji južne železnice, in sicer cela na osebo spadajoča kvota. Opozarja se, da se pozneje pri nas ne bo najbrž več dobilo krompirja.

† **Državnim vpokojencem (tudi njih vdovam in sirotam)** se bo oddajal v petek, soboto, ponedeljek in torek, dne 7., 8., 10. in 11. februarja od pol 2. do 6. popoldne v skladišču »Balkan« na Dunajski cesti, krompir po 10 kg na osebo. Kilogram stane 56 vin. Na vrsto pridejo v petek stranke od A—H, v soboto od I—M, v ponedeljek od N—S in v torek ostale. Stranke naj prineso seboj drobiž.

† **Mast za VI. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za VI. okraj na rumena nakazila za mast v petek, dne 7. februarja pri Mühleisnu. Določen je ta - le red: dopoldne od 8. do 9. št. 1—320, od 9. do 10. št. 321—640, od 10. do 11. št. 641 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

† **Mast za VII. okraj.** Mestna aprovizacija bo oddajala mast za sedmi okraj na rumena nakazila za mast v petek, dne 7. februarja pri Mühleisnu. Določen je ta - le red: popoldne od 2. do 3. št. 1—200, od 3. do 4. št. 201 do 400, od 4. do 5. št. 401 do konca. — Stranka dobi za vsako osebo po 40 dkg. Kilogram stane 25 kron.

† **Pojasnilo javnosti.** Še rade boste jedle fižol. Z mestnega magistrata se nam poroča: V 25. številki »Slovenca« je neki člankar objavil to - le: »Zopet nekaj novega.« Ta teden razdeljuje mestna aprovizacija po pol kilograma moke in pol kilograma fižola na osebo. Ne vemo, če je povsod tako, ali samo pri I. na Krakovskem nasipu, da mora vsakdo vzeti poleg moke tudi fižol, drugače ne dobi moke. Kako je vendar mogoče koga siliti, da bi kupil tudi slab fižol za 2 K 90 vin. 1 kg, ko dobi na trgu po 2 kroni kilogram kolikor ga hoče! Ali bi se rada mestna aprovizacija prisilnim potom iznebila slabega fižola po visoki ceni ali kaj? Z. pravi, da ima tak ukaz od aprovizacije. Prosimo pojasnila.« Če bi se člankar, namesto da po nepotrebnem trati prostor v listih, zglasil na magistratu, bi prav lahko izvedel, da ni dobil noben trgovec kakega naročila, da bi smel strankam vsiljevati fižol ali pridrževati moko, če kdo neče fižola. Če se je povedalo nad 1000 strankam, da dobi lahko vsak samo moko brez fižola, bi se to povedalo tudi še piscu dotičnega članka. Ker pa je bilo člankarju več do tega, da po nepotrebnem razburja javnost namesto da se prepriča o resničnosti svojih trditev, je v 27. številki »Slovenca« objavil še sledeči članek:

Še rade boste jedle fižol.

Kakor smo že poročali, je izdal v imenu aprovizacije g. Trdina ukaz trgovcem, da smejo dati na osebo pol kilograma moke le tedaj, če vzemo tudi pol kilograma fižola, in sicer pokvarjenega za 2 kroni 90 vin. kilogram, dasi se dober in lep fižol dobi na trgu po 2 kroni kilogram. Na pritožbo gospodinj na magistratu, da pokvarjenega fižola ne marajo, marveč hočejo samo moko, je Trdina to odklonil in dejal: Še rade boste vzele ta fižol. Prihodnjič bom namesto moke nakazal samo fižol. G. Trdino bo treba poučiti, da tako početje ni ravno pravilno, kajti uverjeni smo, da on sigurno ne živi samo od fižola. Ta članek je od prve do zadnje besede neresničen. Pozivljamo člankarja, da nam naznani svoje ime in pa imena prič, ki bodo mogle potrditi njegove navedbe. Če pa tega ne stori, je pisal zadnji članek le zato, da razburja javnost, s čemur je pač dosegel svoj, četudi precej nečeden namen. Kakor je razvidno iz uradnega poročila o seji mestne aprovizacije, ki so ga listi nekoliko zakasnelo objavili, so nekateri trgovci na svojo roko vsiljevali strankam fižol, povečini najbrže šele vsled prve notice, ki jo je objavil člankar v »Slovencu«. Toliko v pojasnilo javnosti.

†**Premog na bele izkaznice za peči v III. okraju** se bode oddajal po sledečem redu: Na vsak drugi odrezek belih izkaznic za peči se dobi pri g. Richterju, Trnovska ulica po 50 kg premoga, ki stane 6 kron 20 vin. in sicer: na št. 1 in 2 dne 8. februarja, na št. 3 in 4 dne 10. februarja, na št. 5 in 6 dne 11. februarja, na št. 7 in 8 dne 12. februarja, na št 9 in 10 dne 13. februarja, na št. 11 in 12 dne 14. februarja, na št. 13 in 16 dne 15. februarja.

Darila.

— **Požrtvovalnost naših fantov na Koroškem.** Pri 7. preišnji 6. stotniji slov. plan. polka v Dravogradu se je nabralo za srbsko siročad znesek 1000 kron in za slov invalide slepce 434 K 40 v. Tudi pri drugih stotnijah je veliko navdušenje ter so se nabrale v gorenje svrhe že znatne svote. Posnemajte!

— **Darilo.** Rodbina pokojnega g. Teodorja Luckmanna v Ljubljani je darovala v spomin pokojnemu Teodorju Luckmannu za mestne reveže ljubljanske 500 K.

Za mestne reveže ljubljanske so darovali: gdč. Ivana Ivanič, Žabjek št. 7 150 K; g. Fran Hopf, posestnik, Rožna ulica 19 20 K in g. Edvard Lorant, trgovec 20 K.

Za oslepele vojake je prejela komisija za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave v Ljubljani potom politične ekspoziture v Mozirji 100 K, katere je darovalo v ta namen kmetijsko društvo na Rečici v Savinjski dolini.

— **Za srbsko siročad** so poslali: Uradništvo dež. stavbnega urada 70 K mesto venca na krsto g. ofic. Kralju; Loize in Frančiška Žura iz Št. Petra pri Novem mestu 10 K; gdč. Zabret 6 K.

Za oslepele vojake. Povodom poroke g. Mikeca in godovanja gospe dr. Raznožnikove vVel. Laščah je darovalo veselo omizje za oslepele vojake 50 K in za Ciril - Metodovo družbo 50 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Kupi se večja moderna hiša z vrtom ali vila. Ponudbe do 7. t. m. pod „F. K. 1548" na uprav. »Slov. Naroda". 1548

Pianino se proda. Naslov pove upr. „Slov. Naroda". 1492

Citre. Gospodična išče temeljitega pouka na citre. Ponudbe pod „Citre 1510" na upr. Sl. Naroda. 1510

Deklica - šolarica se sprejme k boljši rodbini na hrano in stanovanje. Naslov v uprav. „Slov. Nar." 1570

Oliver čisto nov pisalni stroj, tabulator, slovenska tastatura, se takoj proda. Bleiweisova cesta št. 5/II desno. Oglasiti se je med 4. in 6. uro pop. 1501

Mlinarja, pražilca, ali dva zanesljiva delavca k mlinskim in pražilnim strojem sprejme Kolinska tovarna v Ljubljani. 1545

Proda se: 2 salonski obleki brez hlač, gledališki damski plašč in razne deske (Laubsägeholz). Posredovalna agentura, Mestni trg 26 I, od 2—5 popoludne. 1521

Zakonska kupita: eleg. moško sobo, eleg. obednico, svetlo spalnico, event. samo omare. Ponudbe pod Klakočer, Dunajska cesta 3, 1504

Ženitna ponudba! Iščem sebi sorodne duše, katera bi imela smisel za prijeten dom in tiho srečo. Sem samec, 38 let star, trg. izobražen, prijetne zunanjosti, zdrav in mirnega značaja, z nekaj tisoč kronami premoženja ter bi rad delil sladkosti in grenkosti tega življenja z dušo, katera bi me razumela. Gospice, (vdove brez otrok) v starosti od 24 do 35 let, karere imajo nekaj premoženja ali vsaj lepo hišno opravo, in imajo resno misel do ženitve, naj blagovolijo poslati sliko, katera se smatra za častno stvar in se gotovo vrne, pod „Sorodna duša/1516" na upravništvo Slov. Nar. 1516

Kupim saharin event. zamenjam zanj oglijkovo kislino t. Rogelj, sodavičar Vrhnika. 1435

Kupim rabljen popolnoma dobro ohranjen acetilenov aparat za približno 15—20 luči. Beržnjak, Zatična.

Proda se zelo močna železna Wertheimova blagajnica. Vpraša se v Slomškovi ulici 4, pritličje desno. 1493

Lahke sanke, dvosedežne, dobro ohranjene, in ene sanke z lestvicami prodam. Kdo, pove upr. »Sl. Nar.« 1581

Popolna oprema za spalno sobo se išče. Pismene ponudbe na uprav. »Sl. Nar." pod „Spalna soba/1519".

Dva nova šivalna stroja za ženske in eno rabljeno „Goričevo" kolo prodam. Več se poizve v Zg. Šiški, Planinska cesta 190

Fino laneno olje na prodaj po zmerni ceni. Istotam se proda prvorstno kolo francoske znamke. Pismene ponudbe na uprav. Slov. Nar. pod „Laneno olje/1534".

Proda se: salonska obleka, moška suknja, vse skvraj novo, violina od leta 1713, Stradivarius, i daljnogled in 2 zlati uri z verižicama. Kje, pove upr. Slov. Nar. 1523

Želim kupiti lepo kavarno z vsem modernim komfortom trgovino v lepo zidani hiši ali lepo posestvo v mestu ali bližini mesta. Prosim ponudbe direktno na naslov Adam Kincl, veletrgovec, Št. Jur ob Južni železnici. 1445

Prevzel bi mesarijo (filijalko) v kakem prometnem kraju v nakup ali najem, na lastni račun ali kot poslovodja, takoj ali pozneje. 29 let star soliden samec, čiste preteklosti, izučen mesar z dolgotrajno praktično izkušnjo (sprejemal na razpolago) sedaj še v vojaški službi (štabni narednik). Pismene ponudbe pod „Energija" na upravništvo „Slov. Naroda". 1476

Za vojno posojilo posreduje prodajo zavarovalna agentura na Mestnem trgu št. 25. I. nadstr.

Pripraven zajčji hlev se ceno proda Selo št. 19. pri Ljubljani. 1588

Sprejmeta se dve učenki za šivanje Krakovski nasip štev. 4. II. nadstropje. 1603

Užarske robe svakovrstne, svaku količinu. Kakvoća, cijena bez konkurencije. Na zahtjevu cijenik uz ponudu šalje M. Živković, Vinkovci

Vojno posojilo in romunski denar kupuje po najvišjem kurzu trgovska agentura v Sodni ulici 5, I. nad. 1473

Dva težka konja, 6 let stara, zanesljiva za vsako težko vožnjo, sta na prodaj pri Bergmanu v Ljubljani, Poljanska cesta št. 85

Pohištvo se zamenja v Gradcu za tako v Ljubljani, in sicer lepa spalna soba in kuhinja. Pismene ponudbe na upr. »Sl. Nar.« pod „Gradec/1508". 1508

Pisemske znamke jugoslovanske, bosanske, avstrijske, italijanske vseh vrst kupujem po najvišjih cenah. Cene event. vzorci na A. Weisz, Briefmarkenhandlung, Dunaj (Wien) L. Adlergasse 8. 84

Nagrada 1 kg najfinejšega cigaretnega tobaka onemu, ki preskrbi mirni stranki takoj stanovanje s tremi sobami in pritiklinami v sredini mesta, z električno razsvetljavo. Pismene ponudbe na upr. „Sl. Nar." pod „Tobak 1442". 1442

Gospodinjo išče sodnik v Srbiji, vdovec s tremi otroki med 10—13 letom, ki obiskujejo šolo. Gospodinja, Slovenka, poštena ženska, lahko ostane do konca svojega življenja v hiši. Natančnejša pojasnila se dobe v domobranski vojašnici, soba št. 109, vsak dan dop. in pop. 149

Hiša na Gorenjskem, pripravna za vsako obrt, se ceno proda. Naslov pove upr. Sl. Naroda. 1509

Dve zračni cevi dobro ohranjeni se prodasta. Miklošičeva cesta št. 9. 1587

Elegantno opremljena soba se odda takoj srbskemu častniku. Naslov pove upravn. Slov. Naroda. 1306

Romunski denar lire, zamenja po najvišjem kurzu zavarovalna agentura na Mestnem trgu št. 25, I. nadstr. 1155

Slovenski strojni inženerji vpošljite takoj svoje ponudbe z navedbo študij, prakse in s pogoji na poštni predal 155 Ljubljana. 1602

Bukovo oglje se odda na vagone, pod 1000 kg pa samo če se pošljejo vreče. Za ponudbe prosi ogljarski podvzetnik R. Frizzi v Vuhredu v Dravski dolini. 1410

Hiša na Bledu, novozgrajena, enonadstropna, v pritličju z lokali, primernimi za trgovino ali gostilno oz. obrt, z vrtom za K 65 000. Ponudbe na upr. »Slov. Naroda« pod „F. E. 175/L/7137" 1271

Stanovanje, obstoječe iz 3 - 4 sob s kuhinjo, električno razsvetljavo (in če mogoče z vrtom) iščem proti dobri nagradi s 1. marcem 1919, in sicer meblovano ali nemeblovano. Pismene ponudbe pod „električno razsvetljava/1454" na uprav. »Slov. Nar.« 1454

Milo, 10 kg. mila »Dob« K 30·— pošiljam po povzetju poštnine prosto ter franko zaboj'ek. Pri odjemu več orig nalnih zabojev popust. Dalje nudim tudi večjo množino zelo dobrega maščobnega mila, ter nad 100 hekto hrastovih sodov Tvrdka A. Kušlan, Ljubljana, Karlovška cesta 15.

Kupim dobro ohranjen klavir ali pianino. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 1451

Učenka zanesljiva, se sprejme v trgovino s papirjem pri L. Pevalek, Ljubljana, Židovska ul. 4. 1541

Pohištvo za spalno sobo, skoraj novo, se zaradi preselitve ugodno proda. — Vpraša se v trgovini pri Škofu, Pred škofijo 3. 1577

2 kotla, okrogla, železna (eden s pokrovom) vsak z okoli 60 hl. vsebine — se takoj prodasta. — Naslov pove upr. »Sl. Nar.« 1546

Karbid na drobno in debelo ter svetiljke razpošilja točno proti predplačilu trgovina Martin Šumer, Konjice. 1068

Glasovir, dobro ohranjen, se proda. Ogleda se od 10—12. dop. in od 2—4. pop. Erjavčeva c. 4, pritličje. 1535

Sveža lajca v originalnih zabojih à 1430 komadov proda po 64 vinarjev 1 komad pri osebnem prevzemanju ali plačilo naprej Em. Suppanz, Rogatec Sp. Štajersko. 1434

Poliščino, ruščino in angleščino poučuje inteligenten Poljak. Po želji poučuje na domu. — Naslov: Jožef Ordowski, Prečna ulica 6/I, pri Kaps. 1487

Izurjen žagar, oženjen, želi takoj ali pozneje nastopiti v kakšni boljši žagi z eno žago na vodo ali na polnoparmenik ker je vajen vodne ali parne sile. Ponudbe pod „trajno delo/1601 na upravništvo „Slovenskega Naroda". 1601

Avstr. vojno posojilo italijanske lire in okup. romunski se kupijo od 9 do 12 dop. in od 3 do 6 pop. po najvišji ceni v Šelenburgovi ul. št. 7 v Ljubljani (nasproti pošte) I. nadstr. desno, vrata 12. V Kranju se posreduje v vili Skrem Št. 66. 1471

Gostilno vzam v najem ali na račun. Ponudbe na Novotny Dunajska cesta Ljubljana. 1472

Zimska suknja, črna, dvojni in lepo šivana poceni na prodaj. Breznik, Kongresni trg 15. 1582

Elegantno pohištvo za spalno sobo, še popolnoma novo, se proda. — Naslov pove uprav. „Slov. Naroda". 1576

Pocinkane bodeče žice se kupi 6—7 tisoč metrov. Fr. Florjančič, Šelenburgova ulica št. 6. 1481

Meblovano sobo ali tak kabinet išče za takoj poštni uradnik. Pismene ponudbe pod „Poštni uradnik/1524" na upr. »Sl. Nar.« 1524

Majhna hiša, z vrtom ali brez njega se kupi v Ljubljani ali bližnji okolici. Cena 30.000—40.000 K. Pismene ponudbe pod „okolica/1286" na upravništvo »Slov. Naroda« 1286

Dijak, priden učenec, najraje iz nižjih razredov prve državne gimnazije, se sprejme v dobro rodbino na hrano in stanovanje. — Naslov pove upr. »Slov. Nar.« 1453

Gospodinja. Samostojen žel. uslužbenec, star 40 let, išče pošteno in značajno 30—35 let staro žensko za gospodinjo. Take, ki znajo šivati, imajo prednost. Ponudbe pod „zadovoljnost/1517" na uprav. »Slov. Naroda«. 1517

Kupujem lepe prave sahe gobe! **Prodajam** kremo za čevlje v kovinastih dozah, 1/2 doze po K 15, 1/1 doze po K 28 za tuc., mast za čevlje, čevlje z lesenimi in usnjatimi podplati, sirkove in žimnate krtače, toaletno milo, kolomaz, tržne terbice, lesene in porcelanaste pipe, pralni prašek i. t. d. po najnižjih cenah, izvrstno laško vino, borovničar, sliveovko, tropinjevec, čajni rum, kavni in čajni nadomestek že osiajen. M. RANT, Kranj. 7411

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja povodom bridke izgube našega srčno ljubljenega sina oziroma bratranca in nečaka, gospoda

Josipa Hadrava

izrekamo tem potom našo najprisrčnejšo zahvalo.

Osobito se zahvaljujemo blagorodnemu gospodu dr. V. Breskvarju s soprogo, vojakom za častno spremstvo ter sploh vsem, ki so spremili nepozabnega pokojnika na njega zadnji poti.

V Ljubljani, 6. svečana 1919.

Žalujoči rodbini Hadrava-Fritsch.

✝

Neizmerne žalosti potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskreno ljubljeni brat in svak, gospod

Adolf Urabec

sanit. vojak san. kol. 9

po dolgi mučni bolezni kot žrtev svetovne vojne v vojaški bolnici št. 10 v Inomostu dne 27. januarja 1919 preminul ter bil dne 29. januarja na vojaškem pokopališču Amras pri Inomostu pokopan.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v župnijski cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani. 1599

V Ljubljani, dne 4. februarja 1919.

Rodbini Urabec-Kraus.

1586

Zahvala.

Srčna hvala vsem, ki so spremljali k večnemu počitku našega veliko prezgodaj preminulega, dobrega in skrbnega soproga, očeta, brata, dedka itd., gospoda

Franca Herga.

Posebna hvala veleč. gg. duhovnikoma za spremstvo na zadnji poti ter cenj. gosp. dr. Jos. Tavčarju za trud in pomoč v dolgi in težki bolezni; vsem dobrim sosedom za sočutno pomoč in tolažbo v naših najžalostnejših trenutkih pa iskren „Bog plati!"

Središče, dne 29. januarja 1919.

Žalujoča rodbina Herg.

Fino, močno slivovko

razpošilja po zelo nizki ceni vsako množino tvrdka

Mihael Omahen, Višnjagora.

10 drvarjev in 2 oglarja

1498

išče s 1 aprilom t. l. grašč. oskrbništvo Jurklošter pri Laškem trgu za izsekavanje debelega hojovega in bukovega lesa iz mlajših doraslih logov. Dobava živil po v teh krajih navadnih množinah je gotova. Dopisi na imenovano oskrbništvo.

Grašč. oskrbništvo Jurklošter pri Laškem trgu.

Kurz za slovensko stenografijo

se prične v soboto, dne 8. t. m. v Cristofovem učnem zavodu in sicer zvečer od 7.—9. ure.

Kurz bo trajal šest mesecev. Vsak teden dve uri. Po dogovoru tudi lahko več. Prijaviti se je v Cristofovem učnem zavodu, Miklošičeva ulica št. 8 na dvorišču od 8.—12. dop. in od 2.—7. pop. 1488

Več dobrih pisalnih strojev

(Oliver, Remington visible) **proda.**

Popravila pisalnih strojev ter **kontrolnih blagajn izvršuje** točno in strokovnjaštvo 1324

FRANC BAR, Ljubljana,

Frančevo nabrežje št. 5.

Fotograf Hugon Hübscher

Ljubljana, Gosposka ulica 16, poleg Križevniške cerkve

izdeluje povečane slike, portrete, razglednice, slike za legitimacije, nagrobne slike itd. 1578

Moderno in poceni.

Srbečico, hraste, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flesch-a izvir. postav. varovano **„SKABAFORM“-mazilo.** Popolnoma brez duha in ne maže. Poskusni lonček K 3·—, veliki K 5·—, porcija za rodbino K 12·—.

Dr. E. Flesch's Kronen-Apotheke (Györ), Raab Ogrsko.

Zaloga za Ljubljano in okolico: **Lekarna „pri zlatem jelenu“, Ljubljana, Marijin trg.** 5958

Pozor na varstveno znamko **„SKABAFORM“**

Naznanilo.

Dovoljujem si naznaniti, da sem zopet otvoril svojo prvovrstno delavnico **za popravo pisalnih strojev,** ki je bila svoječasno priključena pri tvrdki **Oliver Trading Office.** 1539

Moja več nego 20 letna praksa in vsestransko priznanje jamči za solidnost in izvrstno delo, kakor tudi, da bodem vsem zahtevam v najvišji meri zadostil.

Ob enem priporočam cenjenemu občinstvu svojo bogato zalogo vsakovrstnih barvnih trakov za različne stroje, ogljenega papirja itd.

Z vsem spoštovanjem se priporoča

LEOPOLD ZWOLINSKI, mehanik, specijalist za pisalne stroje,

Ljubljana, Gradišče 10

Kupujem drva

bukova in hrastova, najmanj polsaha, naložena v vagon za takojšnjo dobavo! Ponudbe s skrajno ceno in množino je poslati tvrdki

Vinko Vabič, — Zalec pri Celju.

Obrtnikom brežiškega sodnijskega okraja.

Ker je prejšnji nemški odbor kolektivne zadruge obrtnikov v Brežicah odstopil, imenovalo je okrajno glavarstvo brežiško nov odbor z načelnikom **Jos. Koly** brivcem in lasničarjem v Brežicah. 1590

Vsi člani obrtne kolektivne zadruge v Brežicah se opozarjajo, da prijavijo in odjavijo pomočnike in vajence v smislu § 5 zadružnih pravil g. **Jos. Kolyju,** brivcu in lasničarju v Brežicah.

Obenem se vabijo vsi člani na zadružni zbor, ki se bo vršil dne 9. marca 1919 ob 3. uri popoldne v gostilni pri **„Črnem orlu“ v Brežicah.**

Kolektivna zadruga obrtnikov v Brežicah.

Trgovci!

Nudim za takoj dva **vagona suhih češpelj (slijiv) bosanske provenience** za ceno K 650 za 100 kg. 1566

Nadalje Vam nudim brezobvezno, doker traja zaloga:

Sveče parafinske . . . . . 6 in 8 za kg K 36·— kg
" " mešane z lojem 6 in 8 za kg K 30·— kg
" " cereshnove 20 kosov za kg . K 29·— kg

Figo, lepo sveže blago, K 925·— za 100 kg. **Suhe češplje in jabolka,** K 625·— za 100 kg. **Najfinejša kristalna soda,** 100 kg K 260·— z vrečami vred. **Jedki kali (Aetzkali)** 128% močno blago v železnih sodih po 4 0 kg K 1025·— za 100 kg. **Jedki kali (Aetzkali)** 100%, v lesenih sodih po 100 kg K 900·— za 100 kg. **Metle** lepe velike 0, K 4·50, vsaka nadaljna štev. K 1·— več do št. 4. La Barve za obleko, 100 zavit. K 28·—. Cenike o drugem blagu na zahtevo. — Pri podelitvi naročbe se prosi polovico zneska poslati naprej. — Za cenj. naročila se priporoča

Prv. dol. zast. „Metropol“ Novo mesto

„Narodni Dom“, Dolenjsko.

Št. 846. 9-3

Razglas.

Jugoslovanska tovarna za milo v Spodnji Šiški ima večjo množino milnega blaga. To blago se bo oddajalo poslej franko tovarna po naslednjih temeljnih, oziroma nadrobnih cenah:

20% pralno milo v kosih po 100 g, komad po	— K 40 v	
30 " " " " " 100 " " "	— " 60 "	
30 " " " " " 200 " " "	1 " 20 "	
38—40 " toiletno " " " " 100 " " "	2 " 50 "	
66 " milo za britje v kosih po 50 " " "	2 " — "	
10 " milni prašek . . . . . kg po	2 " 50 "	

Pri naročbah istega milnega blaga v celih zabojih se dovoljuje **mali popust** in se v tem slučaju oddajajo milni izdelki franko tovarna po naslednjih cenah:

20% pralno milo v kosih po 100 g, komad po	— K 30 v	
30 " " " " " 100 " " "	— " 45 "	
30 " " " " " 200 " " "	— " 90 "	
38—40 " toiletno " " " " 100 " " "	1 " 80 "	
66 " milo za britje v kosih po 50 " " "	1 " 40 "	
10 " milni prašek . . . . . kg po	2 " — "	

Blago se mora plačati naprej, ker se razpošilja sicer le proti povzetju.

Naročila je nasloviti na **Jugoslovansko tovarno za milo v Spodnji Šiški.**

V LJUBLJANI, dne 20. januarja 1919.

Poverjenik za javna dela in obrt:

Inž. V. Renco, l. r.

Krojač, dobro izurjen, ki zna vsako delo v šivanju se takoj sprejme. Sprejet je na Pragerskem pod imenom F. M. M. 1562

Opremljeno sobo s hrano išče uradnica. Ponudbe pod „Trst 1558“ na upravništvo Slovenskega Naroda.

Kompletna postelja z žimnicami in črn suknjen plašč se takoj proda. Naslov pove upravništvo Slov. Naroda. 1559

Pozor! Kupim še 10 vagonov smrekovih, iz drevja odtrganih semenskih **storžev.** Izvozno dovoljenje preskrbljeno. — Ponudbe sprejema R. Starovašnik, Kozjice, Štajersko. 1579

I čem stanovanje v Ljubljani z dvema sobama in kuhinjo v zamenjo za tako v Gradcu. Dopisi pod „Hainer/1563“ na upravništvo Slov Naroda. 1563

Vino iz Hrvatskega Zagorja, toletno, okoli 500 hektov in više, na malo in veliko, **prodaja** takoj po umerjenih cenah **CIGLAR & COMP., trgovina vina, Gornja Stubica, Hrvatsko Zagorje.** 1561

Stanovanje, prazno, majhno, snažno in svetlo išče v Ljubljani mirna stranka brez otrok za takoj ali za pozneje. Pismene ponudbe na upr. Slov. Naroda pod „Prijazno stanovanje 1592“. 1592

Trgovina z mešanim blagom, če mogoče z nekaj oralov zemljišča, se kupi ali vzame v najem, naraje kje na Sp. Štajerskem ali Dolenjskem. Ponudbe na „Mlad trgovec 1594“ na upr. Slov. Naroda. 1594

Iščem zdravo kmetsko deklico k majhni obiteji v Zagreb. Pogoj je, da bo čista in da je voljna naučiti se vseh hišnih poslov. Ponudbe z zahtevo plače na **Dr. Marinković, Zagreb, Starčevićev trg 2.** 1593

Absolvent trž. trg. šole in trgovsko izobražen, star 25 let, vešč tudi nemšk. in italijansk. jezika, bil ves čas vojak, sedaj prost, nameščen pri posojilnici, želi premeniti službo v večji kraj. Obvestila na naslov **Fr Brumen, Ljutomer.** 1574

Ključavničar šega mojstra, pri katerem bi se izučil ključavničarske obrti, do katere ima veselje, išče 14 leten zdrav, krepak deček. Učil bi se 3 leta in želi imeti pri mojstru hrano in stanovanje brez obleke. Dopisi na naslov **Ocepek Ans. Mlinše št 4, Izlake Medija.** 1568

Inteligentna ženska, 24 let stara, z nekaj premoženjem posebno izurjena v mesariji, prekajevalski in gostilniški obrti išče enakega družabnika ali neko podobno obrt za samostojno voditi. Pismene ponudbe pod **„M. B.“ posredovalnica G. Flax Gosposka ulica 4.** 1600

Kapital naložen najsigurneje in kar najbolje. Trgovec z lokalom v zelo prometnem mestu v Sloveniji, kjer se nahaja premogokop in druga industrijska podjetja (vsled narodnostnih razmer zasiguran obstoj) išče kapitalista. Cenjene ponudbe pod „Tihi družabnik“ do 20. februarja 1919 na anonimno pisarno Al. Matelič, Ljubljana, Kongresni trg 3, I. nadstr. 1595

Semenska trgovina A. KORSIKA

v Ljubljani, Bleiweisova c. ali Vrtača 3.

Naznanjam, da je moj cenik za 1 1919 izšel in se brezplačno dobavlja. Imam le sveže in prava semena lastnega pridelka.

Spoštovanjem

Al. Korsika.

Popolno belo platno

morete dobiti z uporabo našega izbornega luga **prašek za platno.** Velik prihranek in malo truda pri pranju. 1 zavoj 150 gr K 1·—, 450 gr K 2·50. **Najmanj se more naročiti deset zavojev.** Pri naročilu 5 kg popust! Razpošilja se po povzetju. Prodajalci dobe popust. **Zavod za izvoz M. Jünger, Zagreb 15, Petrinjska 3/III. Telefon 23—27.**

!! Trgovci !!

Nudimo: 50.000 metel iz riževe slame: št. 1 po K 4·80; št. 2 K 5·60; št. 3 K 6·40; št. 4 K 7·20; krtače za ribanje proda iz riževe slame K 2·3·, iz pravih korenin K 7·— za komad, kakor tudi vse ostale vrste krtačarskega blaga. Cene franko Zagreb. **Em. Weiss i drug, Zagreb, Jurišićeva ul. 9.** Pošiljamo tudi po pošti po povzetju. 1178

Suhe gobe

in poljska semena plačuje po najvišji ceni

Sever & Ko., Ljubljana.

Pohištvo za 2 sobi, temno, lepo ohranjeno, se radi preselitve takoj proda. Ženini in neveste, oglejte si ga. Naslov v upr. Sl. Naroda. 1538

Kdo zamenja svoje stanovanje v Ljubljani z mojim v Gradcu. Naslov: Milan Detela, uradnik, Ljubljana, glavna pošta, blagajna. 1589

Vzgojiteljica-gospodinja, izkušena in resna, iščem za svojo družino s petimi otroki in bolehno ženo. Naslov pove upravništvo „Slovenskega Naroda 1560

Hiša s prostornim skladiščem v Ljubljani, ugodna lega, zelo pripravna za kako podjetje, **se proda.** — Pismena vprašanja pod **„Podjetje/1566“** na upr. „Slov. Naroda“. 1566

Kovje zdrave in srčane želimo kupiti uz umjerene cijene. Ponude molimo slati na **Ciglar & Comp., trgovina vina, Gornja Stubica, Hrvatsko Zagorje.** 1565

Hiša v Ljubljani z dvema stanovanjema in majhnim vrtom se zamenja za lepo majhno posestvo na deželi. Pismene ponudbe na upr. „Sl. Nar“. pod **„malo posestvo/1572“.**

Več mizarskih pomočnikov in dva učenca sprejme I. G. Repič stavb. in pohištv. mizarstvo s strojnim obratom. Hrana in stanovanje v hiši. Polzela pri Celju. 1591

Smrekov gozd na Kranjskem, z lepo lego in lahkim izvozom, ne preveč oddaljen od kolodvorske postaje, 4 do 20 oralov, se kupi. Natančne pismene ponudbe na upr. Slov. Naroda pod „gozd št. 1495.“ 1495

100 veder sliv domačih, namočenih, za kuhanje žganje in 50 hl izvistnega starega belega in temnordečega vina letnik 1917 prodam **Franc Dunovšek, posestnik, Raka pri Krškem.** 1557

Katero slovensko srce mi pripomore do stanovanja. Moral sem odpotovati iz nemške Avstrije, imam ženo in dva otroka, a ne morem dobiti stanovanja. Pismene ponudbe na uprav. »Slov. Naroda« pod „Čeh/1569“. 1569

Prodam: moderna obednica planino Förster, gramofon s ploščami, elektr. lestenec in svetilke, zbirka rogovja, moške obleke, častniške uniforme, čevlji, slike, ledna omara, otroški voziček, športni voz in različne domače stvari. **Dalmatinova ul. 7., I. nadstr. desno.** Ogledati od 10 do 12 opoldne. 1575

Dve ženski pisarniški moči, vešči popolnoma slovenskega in nemškega jezika v govoru in pismu, nadalje moška ali ženska pisarniška moč, izvežbana v strojepisju in slovenski korespondenci se sprejmejo takoj pod ugodnimi pogoji. Pismene ponudbe vojaški oskrbovalnici v Mariboru. 1584

Josip Jug

stavbni in pohištveni slikar in ličar

Rimska cesta št. 16

naznanja, da še vedno dela s pristnim blagom

Izvršitev točna. **Zmerne cene.**

Korektor

vešč popolnoma slovenščine in event drugih jezikov **se sprejme takoj**

v Narodni tiskarni.

Lahko je tudi begunec z Goriške

Krojaško nakupovalno društvo v Ljubljani.

VABILO

na

ustanovni občni zbor

Krojaškega nakupovalnega društva v Ljubljani

ki se bo vršil

v nedeljo, dne 10. februarja 1919, točno ob pol 3 popoldne v restavracijski sobi poleg tobilnice v hotelu „Union“.

DNEVNI RED:

1. Prečitanje zapisnika sestankov. — 2. Poročilo t. č. načelstva in pomen društva — 3. Vpisovanje ozir. vstop k društvu. — 4. Volitev načelnika, blagajnika, kontrolorja. — 5. Volitev v nadzorovalni svet — 6. Razno. —

P. n. cenjene člani in članice!

Kakor je vsakomur znano, je potrebno ustanoviti to prepotrebno društvo, ter se ga posebno radi tega energično poprijeti, da se vpriđ našemu obrtu organiziramo in v celotnem delovanju olajšamo!

Načelstvo.

Umetniške, pokrajinske, ljubljanske in druge

RAZGLEDNICE

na debelo in drobno se dobe po zmernih cenah

v Narodni knjigarni v Ljubljani

Vsak, kdor radi cenó kupi pohištvo, naj se oglasi v zalogi pohištva 648

Vido Bratovž

Ljubljana, Marije Terezije cesta 13.

Kdor je pripravljen oddati proti plačilu ali najemnini

dobro ohranjeno pohištvo

za spalno sobo, salon in obednico, naj sporoči svoj naslov na šifro **„domača stranka 1544“** na upravništvo tega lista.

„SRNA“

je znamka najfinejšega jedrnatega prešanega mila. (Kosi à 500 gramov).

Tovarna za milo in sodo 1467

Ignac Fock v Kranju.

!! Upadek cen !!

Iz precejšne zaloge parfumerij, kosmetičnih predmetov, dalje glavnikov, zobnih ščetk, krtač za obleko in glavo, vse v največji izberi ter najnižje zaračunano dobavlja točno **S. Berkelhammer, izvoz parfumerije na debelo, Dunaj (Wien) XX., Wallenstejnstrasse 56.**

Javna dražba.

Na pošti v Mostah se bo prodalo v soboto, 8. t. m. ob deveti uri dopoldne na javni dražbi

16 sodov sadnega mošta, 100 litrov vermut vina in več viinskih sodov. 1542

Kupci se vabijo. **Kupci se vabijo.**

Ivan Srebotnjak

Malči Srebotnjak roj. Turk

poročena.

Sv. Jurij ob Taboru dne 3. svečana 1919 **Št. Rupert.**

Slike našega vladarja

: Kralja Petra :

50 × 70 cm in 35 × 48 cm

se dobe pri A. BABKA, trgovina slik „Special“

Kongresni trg in Dunajska cesta. 1429

Maks Smerdu

Eleonora Straussgitl

zaročena.

LJUBLJANA, februarja 1919.

Dražbeni oklic.

Dne 17. februarja 1919 ob pol 10. uri dopoldne se proda na javni dražbi posestvo pokojnega **Josipa Preskerja** v Ložkem vrhu v občini Žreče pri Konjicah. Posestvo obsega 2 hiši, gospodarska poslopja, trgovinsko poslopje, žago, mlin, kovačijo, črestarno, njive, travnike, gozdove, vsega sveta čez 17 hektarov, in je vse aroundirano.

Posestvo leži 1½ uro oddaljeno od Konjic ob vznožju Pohorja z izredno ugodno lego ter je že prirejeno za lesno in drugo trgovino in gostilno, ker se je vse to na tem posestvu izvrševalo že čez 50 let. Do kraja bo v kratkem izpeljana lokalna železnica.

Proda se tudi inventar, trgovska zaloga, konja, govedo, vino, mošt in žganje. 882

Natančnejša pojasnila so na razpolago pri Srečku Potniku, destilaterju v Ljubljani, Slomškova ulica 27, Antonu Preskerju v Ljubljani, Sv. Petra cesta, Francu Molanu v Celju, Karolinska ulica 3, ter pri notarju **Mate Kalcerju v Ljubljani.**

Modni salon za dame in gospode

S. POTOČNIK

Selenburgova ulica št. 6, I. nadstr.

Prosim cenjene naročnike, naj se radi točne postrežbe oglasijo že sedaj, posebno radi obračanja oblek in površnikov za gospode, moderniziranja kostumov in obračanja za dame, da jih morem postreči še pred sezono.

Pozor, trgovci i preprodavaoci!

Nudjam po maksimalnoj cijeni i niže slijedeću robu: Papar, cijeli i tučeni, kumin ugarski i lavantinski, toiletnih sapuna inozemnih tvornica, prave kolinske cikorije, kakao vrlo dobar, kremu za cipele, cigaretne tuljčiće, rižu, kašu, kocke za juho i guljaš. Mirodije otvorene i u kartonima 130 paketića; Eau de Cologne. prave francuske poudere, prave orig. »Royal« ruski čajeve u paketima i otvoreno. — Nadalje moje »Milka« proizvode, kavu »Milka« kava s sladorom. »Milka« lužina za pranje rublja. »Milka« vanilin šećer. „Milka“ prašak za pecivo. »Milka« toaletni sapun, i ostalu specerajsko-kolonijalnu robu. — Prepuročam osobito mojim stalnim mušterijama požuriti se dok zaliha traje. — Pozor! Sapun za pranje rublja paketi 5 kg franko svako mjesto u Jugoslaviji K 22·—.

Gjorgje Vučković, tvornica „Milka“ proizvoda Zagreb, Miklošičeva ul. 1.